

SCENETE ȘI FANTEZII

DE

E. LOVINESCU

1. Suflete de copii.	7. Moartea lui Iov.
2. Doi prieteni.	8. Mărturisirea.
3. Homer travestit.	9. Huhurezul.
4. Intr'o zi de curse.	10. Amfora.
5. Povestea lui Coco.	11. Cetatea morții.
6. Hoțul de Zenon.	12. Isvorul și norul.

Editura Revistei „FLACARA“

E. LOVINESCU

SCENETE

ȘI

FANTEZII

BUCUREȘTI
EDITURA REVISTEI „FLACARA“

1911

BIBLIOTECA CENTRALĂ UNIVERSITĂȚII

Cota

35933 Dublet

Inventar

422.864

B.C.U. BUCUREȘTI

C422864

SUFLETE DE COPII

— SCHIȚĂ DIALOGATĂ —

Dede (Andrei) 6 ani.

Zozo (Zoia) 7 ani.

Meg (Margareta) 8 ani.

Tonton (așa numit de copii) 60 ani.

Dede și *Zozo* sunt nepoții de fică ai lui „Tonton“; *Meg* e nepoată de fiu; mama i-a murit, tatăl e departe, unde își câștigă vieața. *Tonton* o crește. *Meg* îl iubește ca pe un tată. Scena se petrece Duminică seară, la *Tonton* acasă în jurul mesei.

Zozo (către *Meg*). Cum îți spuneam, Biza a venit azi la noi...

Meg (cu gândul aiure). Care Biză?

Zozo (Făcând cu ochiul spre *Dede*). Cum, care Biză? Ai uitat-o, *Meg*? Zâna noastră.

Dede. Ce crezi, că nu te-am văzut?

Zozo. Ce-ai văzut?

Dede. C'ai făcut cu ochiul lui *Meg*...
Nu-i nici-o Biză!

Zozo. Psst! Să nu te-audă. Știi că Biza-
rea și se răzbină dacă nu crezi într'însa.

Dede. Nu-i adevărat că-i o Biză, zi Tonton!

Tonton. Nu știi. La mine nu vine, că-s
bătrân. Poate că vine numai la copii.

Dede. Vezi, Zozo!

Zozo. La Tonton nu vine de sigur... e
mare! Dar eu am văzut-o.

Dede. Dacă ai văzut-o, spune cum e?

Zozo. E frumoasă... foarte frumoasă,
înaltă, cu o rochie lungă... lungă, cu pălărie
mare și cu o pană de struț, care spânzură...
Ochi albaștri...

Dede. Nu-i adevărat! Ieri mi-ai spus că
are ochi negri...

Zozo. De ce nu mă ascuți, Dede? Voiam
să spun... ochi albaștri n'are, dar tot e fru-
moasă.

Dede. Zi, Tonton, că nu-i adevărat!

Tonton. Eu n'am văzut-o, Dede.

Meg. Și are un păr lung, cu o lună de
aur în frunte.

Dede (bătând eu pumnul în masă). Nu cred ni-
mic. Poți să spui ce-i spune, că eu tot nu
te cred!

Meg. De ce nu crezi?

Dede. Pentru că nu-i adevărat! Nu mă înșelați! Nu-i nici-o zână. Adecă tu îți închipui că mai cred în *Moș Crăciun*, care vine cu jucării de le pune în pantof? Nu! Știu bine că nu-i nici un *Moș Crăciun*, cu barba de zăpadă ca *Tonton*. Astea sunt povești pentru copii.

Tonton. Dar tu ce ești?

Dede. Am crescut. M'am făcut mare; nu mai cred nici în *Biza*, nici în *Moș Crăciun*...

Meg. Eu, când eram ca tine, de șase ani, credeam.

Dede. Tu ești fată, și eu băiat! Se schimbă lucrul (cu mânele la spate). Adecă tu, *Meg*, mai crezi în cocostârc?

Meg. Ce cocostârc?

Dede. Cocostârcul care vine cu copii mici de-i lasă pe coș... Povești!

Meg. Eu cred.

Dede. Ai rămas în urmă! Nu-i nici un cocostârc. Zi, *Tonton*, că nu-i nici un cocostârc? Am văzut eu un cocostârc... la baltă, în fundul grădinii, la țară (repede). Avea picioare lungi și un gât lung; stătea într'un picior c'o broască în gură... Mâncă broasca și făcea: mac! mac!

Tonton. Oprește-te, Dede; unde vrei să ajungi ?

Dede (pierzându-se). Nicăieri.

Tonton. Atunci ai și ajuns! Nu te mai osteni. Lasă în pace cocostârcul.

Dede. Eu nu cred că m'a adus cocostârcul pe coș. Na!

Meg. Atunci cine? Al cui ești ?

Dede. Sunt al mamei.

Meg (care e orfană). Dar eu ?

Dede A!

Meg. Zi, Tonton, a cui sunt eu ?

Tonton. A mamei, Meg.

Meg. Zi, Tonton, unde-i mama ?

Tonton. A murit.

Meg. Pentru ce-a murit ?

Tonton. A murit când te-a făcut pe tine.

Dede. Vezi, Meg, că-i așa cum ți-am spus eu! Nu-i nici un cocostârc.

Meg. Și de ce a murit ?

Tonton. S'a îmbolnăvit și-a murit.

Meg (întristată deodată). Zozo și Dede au mamă; toate fetele la pension au mamă; numai eu n'am!...

Tonton. Nici eu n'am.

Meg. Unde e mama ta ?

Tonton. A murit.

Meg (se pune pe genunchii unchiului și-l îmbrățișază). Imi făgăduiești, zi, *Tonton* ?

Tonton. Ce, *Meg* ?

Meg. Făgăduiește-mi ! (își vără capul în barba unchiului).

Tonton. Iți făgăduiesc, dar ce ?

Meg. Că tu n'ai să mori niciodată!

Tonton. Asta nu-i în puterea mea, *Meg.*

Meg. Zi că n'ai să mori niciodată!

Tonton. Dar dacă oiu fi bolnav ?

Zozo și *Meg.* O să te îngrijim noi și n'ai să fii bolnav.

Tonton. Sunteți niște îngerăși drăguți.

Dede, Zozo și *Meg* (ținându-l îmbrățișat). Zi că n'ai să mori niciodată.

Tonton. Dacă voiți voi, n'am să mor.

Toți. Niciodată!

Tonton. Niciodată.

(Scoate tabacherea și-o pune pe masă. Imbrățișază pe *Dede.* *Meg* se apropie tainic de masă, ia tabacherea și se duce apoi într'un ungher al odăii ca s'o ascundă. *Zozo* o urmărește. Vorbese șoptind).

Zozo. Ce-i *Meg* ?

Meg. Pst, *Zozo*, să nu te audă *Tonton* !

Zozo. Ce faci acolo ?

Meg. O ascund. Știi că doctorul a zis că tutunul îi face rău lui Tonton.

Zozo. Știu. Să i-o ascundem. (O pun sub o perină, pe canapea).

Tonton. Ce faci acolo, Meg? A! dar unde mi-i tabacherea? Cine mi-a luat-o?

Meg. Făgăduiește-mi, că n'ai să mai fumezi, zi Tonton!

Tonton. Prea multe vrei, Meg!

Meg. Știi că doctorul a zis că tutunul îți face rău!

Tonton. Ce-ți pasă ție?

Meg. N'ai spus să te îngrijim noi, ca să nu fii bolnav și să nu mori niciodată, zi Tonton?

Tonton. Am spus.

Meg. Atunci nu fumă! Zi, Tonton, că n'ai să fumezi niciodată!

Tonton. (Dă din umeri).

Meg, Zozo și Dede (îmbrățișându-l). Zi, Tonton, că n'ai să fumezi niciodată!

Tonton. N'am să fumez niciodată.

Meg. Să te sărut. Ești un Tonton drăguț.

Tonton (ca să schimbe vorba). Copii, ce să vă dea Tonton? Voiți bomboane?

Toți. Dă-ne bomboane, Tonton!

Tonton (scoate o cutie dintr'un săltar). Tu de care voiești, Meg: una roșie sau una verde?

Meg. Una roșie.

Tonton. Dar tu, Zozo?

Zozo. Eu una verde.

Tonton. Dar tu, Dede?

Dede (după ce le privește îndelung). Eu vreau aceea...

Tonton. Care?

Dede. Aceea care e lipită cu alta.

Tonton. Bravo, Dede! Tot tu mai deștept! (Inchide cutia și-o pune la loc). Ei, acum să-mi spui, Meg, cum stai cu școala? Ce-ai căpătat în timpul săptămânii?

Meg (înroșindu-se). De ce vorbești de școală? Eu te întreb pe tine cum mergi cu școala?

Tonton. Ți-am intrat în toate voile, Meg. Acum trebuie să mă ascuți și tu.

Meg. Să nu mai vorbim de școală.

Tonton. Nu-mi pare lucru curat, Meg. Să știi că mă supăr, dacă nu-mi spui numai decât?

Meg. Ții numai decât?

Tonton. Numai decât.

Meg. Bine. Dar să nu te superi?

Tonton. Nu mă supăr.

Meg. Am avut o notă rea la purtare.

Tonton. La purtare? Frumos!

Meg. Ai zis că nu te superi.

Tonton. Nu mă supăr, dar să-mi spui pentruce?

Meg (uitându-se spre *Dede* cu sfială). Nu pot.

Tonton. Ba să poți! Vreau să știu numai decât.

Meg. Dar numai ție?

Tonton. Numai mie.

Meg. N'ai să spui nimănui, zi *Tonton*?

Tonton. N'am să spui nimănui.

Meg. Zi zău, *Tonton*.

Tonton. Zău.

Meg (face un tub dintr'un ziar și, punându-l la urechea lui *Tonton*, șoptește). Pentrucă am scos limba în spatele lui *Fräulein* (apoi tare). Ai auzit, zi, *Tonton*?

Tonton. Am auzit.

Meg. Zi și tu să vedem dacă se aude.

Tonton (țipă tare în tub de aud toți). *Meg* a scos limba în spatele lui *Fräulein*!

Meg (izbucnind în hohote). Pentru ce m'ai spus, zi *Tonton*? Pentru ce m'ai spus?

Tonton. Liniștește-te, *Meg*, nu-i nimic.

Meg (mai întărâtată). Nu trebuiai să spui! Mi-ai făgăduit că n'ai să spui nimănui. Ai zis și „zău“. Nu trebuiai să spui.

Tonton. Nu face nimic, Meg.

Meg (tipând). Nu trebuiai să spui!

Zozo. Taci, Meg, nu plânge! Ce are a face! Și eu am avut o notă rea și nu plâng. Cine n'a avut notă rea? Zi, Tonton, tu n'ai avut niciodată?

Tonton. Și eu am avut.

Zozo. Vezi, Meg, și Tonton a avut note rele și nu plânge! Nu plânge nici tu.

Meg (mai liniștindu-se). Nu trebuiai să spui, Tonton!

Tonton. Ei, am greșit! Mai iartă și tu, Meg. Altădată o să bag de seamă. Hai, vino să te sărut și să facem pace.

Meg (îl sărută). Nu trebuiai să spui.

Tonton. Ei, acum s'a mântuit! Dar dacă ești fată drăguță, Meg, mărturisește-mi de ce te-ai supărat atât?

Meg. Dar n'ai să mă spui?

Tonton. De data asta ai să vezi că mă țin de cuvânt.

Meg (se pleacă la urechia unchiului, se uită la Dede, și, înroșindu-se ca o fată ce începe să presimtă multe lucruri, șoptește). Mi-e rușine de Dede! (apoi tare) Zi, Tonton, că n'ai să mă spui nimănui!

Tonton. Nimănui (privind-o lung). Ai început de pe acum, Meg!

The first part of the ...

The second part of the ...

The third part of the ...

The fourth part of the ...

The fifth part of the ...

The sixth part of the ...

The seventh part of the ...

The eighth part of the ...

The ninth part of the ...

The tenth part of the ...

The eleventh part of the ...

The twelfth part of the ...

The thirteenth part of the ...

The fourteenth part of the ...

The fifteenth part of the ...

The sixteenth part of the ...

The seventeenth part of the ...

The eighteenth part of the ...

The nineteenth part of the ...

The twentieth part of the ...

The twenty-first part of the ...

The twenty-second part of the ...

The twenty-third part of the ...

The twenty-fourth part of the ...

The twenty-fifth part of the ...

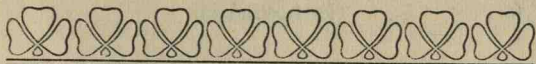
The twenty-sixth part of the ...

The twenty-seventh part of the ...

The twenty-eighth part of the ...

The twenty-ninth part of the ...

The thirtieth part of the ...

DOI PRIETENI

În vestibulul unei săli de bal. Aproape de zori. Se aud cele din urmă acorduri ale muzicii. Dinu Cînta petrece pînă la ușa, ce dă afară, pe Silvia Lerian. O sărutare de mână, lungă, nesfârșită, apoi Silvia se face nevăzută, cu un foșnet tainic de rochii. Dinu stă cîtva timp nemișcat, privind dunga albă... Intorcându-se, el zărește pe Sandi, care nu scăpase nimic din ceea ce se petrecuse la ușa.

Sandi (bătînd din mâini). Prins!

Dinu. Tu m'ai prins?

Sandi (tăind). N'ar fi nimic! Altcineva.

Dinu. Cine?

Sandi (repede, repede). Parfum Floramye; ochi negri tăiați în sâmbure de migdală și prelungiți departe ca la zeița Isis; gene lungi, prea lungi poate; nasul mic și în deajuns de ridicat în sus ca să-ți spună: „fac cum vreau, și n'ai să mă silești dumneata să fac altfel“; nările subțiri, frămîntându-se mereu; o

gropiță în obraz, când râde, dar trebuie să-i plăci ca să ți-o arate; un grăunte de cafea sub bărbie. Corp nu mai vorbesc — o adevărată ordină! O prind rochiile deschise; un trandafir mare pe sân. Și acum pot s'o numesc: Silvia!

Dinu. Văd e'o cunoști bine. N'ai uitat nimic.

Sandi. Am uitat ceva: unghii de sidef, străvezii și lungi... Nu știu dacă sunt și ascuțite!

Dinu. Imi pare că da.

Sandi. Sărmane Dinule!

Dinu. Ce?

Sandi. Mai rămâi, ori pleci? Vino cu mine.

Dinu. Iată, vin.

(Se îmbracă. Dinu mai stă o clipă nemișcat, adâncit într'un gând).

Sandi (zâmbind). De ce stai înmărmurit ca o oglindă ce așteaptă să treacă o femeie frumoasă, spre a se privi în ea?

Dinu. Sunt al tău.

(Afară o noapte frumoasă de iarnă, limpede. Nu ninge. Zăpada, bătută bine, scârție sub picioare. Cei doi prieteni merg câtva timp tăcând. Apoi...)

Dinu (repede, isbucnind). Crezi că-i plac?

Sandi. Cui?

Dinu. Silviei.

Sandi (râzând). Aruncă-te la picioarele ei... Unei femei un bărbat nu-i pare frumos decât în genunchi.

Dinu. Poate c'am făcut-o

Sandi. Atunci i-ai plăcut.

Dinu. Ah, Sandi, când ai ști ce e în sufletul meu! Am o ispită mare, care mă muncește. Sunt la o răscruce de drum.

Sandi. Am găsit un mijloc sigur. Când ceva mă ispitește, mă supun; îmi împlinesc dorința. Pe urmă nu mă mai ispitește. Crede-mă.

Dinu. Așa am să fac și eu. Astă seară m'am hotărît la un pas mare. Am să-i cer...

Sandi (tăind). Inima sau mâna?

Dinu. Inima i-am cerut-o mai de mult. Acum mâna... (după o clipă). Nu-i așa, Sandi, că eră cea mai frumoasă din bal, cea mai scânteietoare, cea mai veselă...?

Sandi. I-ai văzut și gropița din obraz?

Dinu. Da.

Sandi. Atunci eră fericită. Ii plăceà să fie lângă tine.

Dinu. Cred.

Sandi. Și o iubești? Mult, se înțelege?

Dinu. Nu-ți poți închipui cât! Îmi vine s'o spun tare tuturor, să strig...

Sandi. Nu te osteni în zadar. Alege un alt timp; nu-i nici un trecător la vremea asta...

Dinu. Crezi că glumesc?

Sandi. Nici de cum. Glumim pe socoteala altora, nu pe a noastră.

Dinu. Ce vrei să spui cu asta?

Sandi. Hotărîrea ta e prea serioasă pentru a îngădui și gluma. (tăind). Și va să zică te însori! Cu Silvia Lerian, nu așa?

Dinu. De ea am vorbit până acum.

Sandi. Nu face nimic. S'ar fi putut întâmpla să-ți schimbi părerea, cum ți-ai mai schimbat-o și altă dată.

Dinu. Când?

Sandi. Erai așa de hotărît să nu te însori! Ți-aduci aminte de spovedaniile pe cari le făceam la gura sobii? Erai înverșunat împotriva însurătorii.

Dinu. Ca și tine.

Sandi. Eu am rămas însă tot la gura sobii! În asta ne deosebim.

Dinu. Ai dreptate, Sandi. M'am schimbat. Ce vrei! E ușor să spui că n'ai să iubești niciodată, când nu iubești, după cum nu te poți gândi la boală, când ești sănătos.

Sandi. Căsătoria îți pareă o peșteră, în care

nu trebuie să intri, înainte de a fi cercetat dacă mai e o ieșire. Ți-aduci aminte ?

Dinu. Mi-aduc.

Sandi (râzând). Tot așa crezi ?

Dinu (râzând). Acum dacă ași ști că peștera mai are o ieșire, m'ași grăbi s'o astup mai întâiu.

Sandi. Atunci, hotărît, c'o iubești. Ochii de migdală te-au cucerit.

Dinu. Hotărît. Și tu ce zici ?

Sandi. Nu-mi rămâne decât să-ți strâng mâna și să-ți urez tot norocul cu puțință.

Dinu. Îți mulțumesc. (cu oarecare sficiune)
Și crezi tu că fac bine ?

Sandi. Dacă o iubești și dacă conștiința te îndeamnă să te însori, nu văd cum ai putea face altminteri.

Dinu. Atunci mă sfătuești ?

Sandi. După ce te-ai hotărît tu, te sfătuesc și eu. Dar știi, sfatul meu n'are nici un preț. Intreabă-ți mai întâiu inima.

Dinu. Mi-am întrebat-o de mult.

Sandi. De mult ? Ce te-a împedicat atunci ?

Dinu. Știi tu prea bine.

Sandi. Nici nu bănuiesc. Silvia e frumoasă; e în puterea tinereții: n'are mai mult de

douăzeci și șapte de ani, e deci pe cale de a se apropia de treizeci, vârsta cea mai neprețuită a unei femei. Știi tu... Avere de ajuns, pe lângă ce ai tu... Și apoi, dacă îți arată gropițele în obraz e semn că-i plăci.

Dinu. Dar căsătoria dintâi?

Sandi. Cu atât mai bine. Vei fi pe lângă dânsa un fel de Mântuitor. Nenorocirea primei căsnicii trebuie să-i fi dat și mai mult dorința de a fi fericită cu orice preț. Fericirea, dragul meu, iese adesea din voință. Și o femeie, care a fost nenorocită odată, știe apoi să vrea...

Dinu (cu căldură). Închipește-ți, Sandi, un bărbat care a înșelat-o din cele dintâi luni, un stricat, un jucător de cărți, ce venia acasă totdeauna în zori... Închipește-ți că nenorocitul a ridicat și mâna asupra ei... a lovit-o... da, da, a lovit-o... mi-a spus-o dânsa în lacrimi... Nu mai puteau să trăiască împreună, înțelegi tu?

Sandi. Înțeleg, firește.

Dinu (cu sficiune). Vezi, Sandi, n'ași vrea să crezi că dacă s'au despărțit a fost ea de vină.

Sandi. Nici nu mi-am închipuit. De altminteri l'am cunoscut pe Vladicò.

Dinu. L'ai cunoscut? Unde-i acum?

Sandi. A fugit cu o stea.

Dinu. Nu înțeleg.

Sandi... cu o stea de café-concert. Dar trebuie să fie tot pe planeta noastră.

Dinu. Vezi! (cu căldură) Ah, Sandi, când ai ști câte clipe dureroase am petrecut împreună...

Sandi. Cu Vladicò?

Dinu. Nu, cu Silvia. Mi-a povestit viața ei cu deamănuntul, cu iluziile ei de fată frumoasă.

Sandi. Și ea e atunci de aceeași părere ca și tine că e frumoasă.

Dinu. Nu mă întrerupe... cu iluziile ei de fată, ce iese în lume și așteaptă, sfioasă, să-i treacă norocul. Și norocul i-a fost Vladicò! Câte n'a suferit dela dânsul, câte nopți petrecute în nesomn și în lacrimi... Mi-a povestit totul, cu nevinovăție... Și când a aflat c'o înșeală cu cea mai bună prietenă a ei.

Sandi. Cu Lily Calomfir.

Dinu. De unde știi?

Sandi. Toată lumea o știe.

Dinu. Ce dramă s'guduitoare s'a petrecut în sufletul ei atunci! De iubit nu l'a iubit niciodată... Mi-a jurat-o... Dar i s'a năruit

Dinu. Îmi juri?

Sandi. Sunt om de cuvânt.

Dinu. În brațele mele, da, da!... N'ai știut nimic până acum. Nu puteam să-ți spun. Înțelege tu: o femeie!

Sandi. O femeie desparte pe cei mai buni prieteni.

Dinu. Nu zic asta.

Sandi. Știu. Te înțeleg destul de bine; așa ași fi făcut și eu.

Dinu. Nu-ți pot tăinuî, dragă Sandi, că noi ne iubim, suntem unul al altuia, jurați pentru totdeauna, de mult.

Sandi. Nu așa de mult!

Dinu. De mult, de mult, nu!... dar de aproape doi ani!

Sandi (mușcat). Nu se poate!

Dinu. Când îți spun.

Sandi (rece). Nu se poate.

Dinu. De ce?

Sandi. Acum doi ani abia ai cunoscut-o. Ți-aduci aminte: eră ca și acum într'o seară de Decembrie, la balul *Tinerimii*. Stăteai în sala de cărți, obosit cu gândul de plecare, când te-am găsit. „Nu vrei să faci cunoștința unei femei încântătoare?“ ți-am zis. Mi-ai

răspuns: „Dacă vrei tu!“. Și te-am prezentat. Ții minte?

Dinu. Dacă țin minte, Sandi! Dar noi, eu cu dânsa, bine cuvântăm în fiecare zi acea întâmplare fericită ce ne-a apropiat... Dacă veneai în sala de joc, câteva minute mai târziu, nu m'ai fi găsit, și n'ași fi cunoscut-o poate niciodată... De ce ține norocul!

Sandi. Cum se vede am și eu o parte din norocul tău.

Dinu. O parte mare.

Sandi. Prin urmare acum doi ani, abia ai cunoscut-o?

Dinu. Așa-i.

Sandi. Atunci?

Dinu. Am iubit-o din clipa în care am văzut-o.

Sandi. Bun, bun... Nu prea cred eu în lovituri de astea, în sfârșit... Ai iubit-o, (încordat) dar ea pe tine?

Dinu. Și ea pe mine; cred că și ea pe mine... Mi-a spus-o pe urmă... Vezi, Sandi, tu nu ești sentimental, dar sunt suflete făcute unul pentru altul... Umblă mult stinghere, căutându-se, până ce se găsesc. Și cum se văd se recunosc pe dată.

Sandi. Și se unesc?

Dinu. Și se unesc?

Sandi. Mă iartă, Dinule, dacă te întreb...
Vezi... ași voi să știu... V'ați găsit, bine...
dar a trebuit mult timp până ce voi... până
ce sufletele voastre s'au unit.

Dinu. Da, da, înțeleg... E un amănunt,
în adevăr! Dar, dacă vrei să știi:... trei
luni după ce ne-am cunoscut.

Sandi (sbucind). A!

Dinu. Ți-am spus... Nu trebuia să-ți
spun, poate?

Sandi (încordat). Ba da. Și de ce n'ai luat-o
de nevastă, îndată?

Dinu. Intâiu până ce s'a despărțit, a trecut
câtva timp... Apoi mă deprinsesem așa. Știi
tu ce groază aveam de căsătorie... Acum
văd că nu mai merge. M'am săturat de atâta
fățarnicie față de lume. O iau.

Sandi (energie). N'o luă, Dinule.

Dinu (înmărmurit). Ce spui?

Sandi. Nu te însură, Dinule. Ascultă-mă
pe mine.

Dinu (nedumerit). Nu înțeleg, ce vrei să spui.

Sandi. Atât îți spun.

Dinu (aprins). Nu se poate, trebuie să vor-

bești. Înțelegi tu! Pari să spui ceva ce nu-mi place. . .

Sandi. N'o luà; nu e de tine.

Dinu. Pentru ce ?

Sandi. Nu e vrednică de tine.

Dinu. Pentru ce ?

Sandi. Pentrucă.. vezi tu .. pentru că .. (hotărît). Trebuie să-ți spun. Tu m'ai silit. . . Pentrucă acum doi ani când i-ai făcut cunoștința, erà a mea.

Dinu (scos din fire). Minți!

Sandi. Liniștește-te . . . înțelegi tu . . . erà a mea!

Dinu. Minți!

Sandi. Ți-o pot dovedi ori când.

Dinu. Silvia ?

Sandi. Silvia Lerian. . . Și un an după aceea erà tot a mea. . . Abià pe urmă ne-am despărțit. . . Acum, înțelegi tu că trebuiam să-ți spun?

Dinu. Ah, Sandi! . . . ce mărturisire neașteptată mi-ai făcut! E groaznic când mă gândesc.

Sandi. Nu puteam face altfel.

Dinu. Când ai ști cât sufăr! Doi ani din viață mi s'au ruinat dintr'odată.

Sandi. Mi s'a părut o datorie de prietenie către tine.

Dinu (amar). De prietenie! Atunci de ce nu mi-ai spus-o dela început? Tot din prietenie?

Sandi. Nu puteam. Aveam în mâinile mele taina unei femei, pe care n'o puteam da în vileag. Înțelegi tu, ași fi fost un nemernic... Am tăcut deci, și ași fi tăcut până la urmă, dacă...

Dinu (isbucnind). Dacă n'ai fi aflat că te înșelă! Că te-a înșelat pe tine, Sandi! Ai? nu-i așa? Spune, nu-i așa? Amorul tău propriu rănit te-a făcut să vorbești!...

Sandi. Poate... nu zic nu... Dar cred că nu-i așa... Ascultă-mă... O femeie rămâne cinstită cât timp are un sentiment ade-vărat, o iubire... înțelegi tu... chiar neîn-găduită... Iubirea acopere totul... Înaintea ei trebuie să ne închinăm și s'o cinstim... Se poate chiar ca dragostea pentru unul să se îndrepte apoi către un altul... Așa e viața... și o înțeleg... După ce Silvia m'a iubit pe mine, te-a iubit pe tine. Foarte bine. Când mi-ai spus, n'am zis nimic. Dar când am văzut că în acelaș timp eră și a mea și a ta, că se jucă cu noi amândoi, că se prefăcea, că-și împărțea sărutările, mințind, mințind!... A, nu, înțelegi tu, o astfel de femeie e ne-vrednică de cinstire... e nevrednică de o pă-

rere de rău... de o iubire adevărată... Da, a fost a mea în acelaș timp! O spun, fără remușcare... Nimic nu mă mai leagă... De aceea ți-am deschis ochii.

(tăcere)

Dinu. Mai bine nu-mi spuneai! Când ai ști cât sufăr!

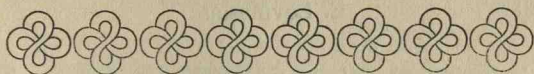
(Duce mâna ca să-și șteargă o lacrimă ce se arată la colțul ochiului).

Sandi (zărind-o). Dinule!

Dinu (scuturându-se și căpătându-și demnitatea).

Nu. E de frig, Sandi... Știi că s'a făcut frig! Să intrăm...

HOMER TRAVESTIT ¹⁾

— Parodie în patru scene —

SCENA I

În cârciuma „*La Bacus cel vesel*“, Vulcan singur la o masă bea paharele, unele după altele. La o altă masă, în dosul unui stâlp, Helios, fără să fie văzut, citește „*Curierul Olimpului*“, trăgând însă cu urechea la cuvintele lui Vulcan.

Vulcan. Ei, Pinostes, cârciumar nemernic, rușinea breslei tale, vânzător de vin prefăcut, pentru ce nu-ți grăbești pasul? Ți-au legat oare zeii picioarele de te miști atât de încet? Mâna ta leneșă nu umple cu sârg potecalele rotunde. Ce înseamnă această rea voiață, pe care o zăresc în trăsăturile feței tale? Ei, Pinostes, vorbește repede, căci, pe Styx,

---

¹⁾ Subiectul, în liniile lui generale, e luat din cântul al VIII din *Odiseia*.

simt o mare mâncărime în palme și să nu mă faci să vin după teșghea. Nici Bacus, zeul tău ocrotitor, nu te-ar putea scoate din brațele mele vânjoase.

Pinostes (sosind cu cana plină). Nu pierde răbdarea, Vulcan, căci sunt deapururea în slujba ta. Iată cana plină cu un vin parfumat și puternic. Nici Euryal, nici Proles, nici Ocyal, nici Amphial n'au un vin mai minunat: îți curge prin vine, îți încălzește sângele și te învăluie într'o aromeală plăcută oamenilor și zeilor... (cu melancolie și cu înțeles). Dar vasul e pe sfârșite; abiă pe fund mai licăresc picăturile galbene ca chihlibarul. În curând se va isprăvi cu totul... Ei, Vulcan, harnic zeu al focului, meșter dibaciu în lucrarea metalelor, tu, căruia i se închină Lemnosul și Samotrace, prin grele timpuri trecem... O jivinie nelegiuită, blestem al zeilor nemuritori, a căzut asupra butucilor de viță și le roade frunza. Pe unde trece nu rămâne decât pustiul; strugurii nu se mai fac. Toate jertfele aduse lui Esculap au fost zadarnice; preoții din Epidaur ne-au spus că zeul nu se îngrijește decât de boalele omenești. Durerea noastră nu-l atinge de loc... Vinul se scum-

pește astfel, iar mușterei nu vor să ne plătească toți.

Vulcan (înfuriat). Câne cu figura de om, cămătar murdar, lacom agonisitor de oboli, nu știu ce mă oprește să nu te sdrobesc. Cărciumar cu inima pitică, cine ți-a turnat în vine atâta îndrăsneală pentru a mă înfruntă pe mine, zeul cu brațele vânjoase, ilustru prin lucrările lui minunate? Ia cana, și toarnă în pocal vinul tău acru, ce nu e vrednic de gâtlejul zeilor nemuritori... Ce-mi vorbești de plată? Când Vulcan îți face cinstea de a se pune la masa ta săracă, și de a bea din vinul tău netrebnic, pentru ce te gândești la plată?

Pinostes. Pe zeii nemuritori, crede-mă că-s pătruns de cinstea ce-mi faci (mai turnând un pahar și privindu-l). Privește-l ce limpede e!... Să mă crezi, o Vulcan, că-i un vin de Cipru adevărat, pe care tatăl meu Sostenes l-a moștenit și el dela tatăl lui... Stă ascuns în fundul pivniței; lumina albă a zilei nu-i vede fața decât când am câte un mușteriu ilustru prin naștere, sau câte un zeu. Bacus, trecând pe aici în carul tras de pantere, s'a oprit și la băut pe jumătate. Pentru a se

urcă apoi în car, am trebuit să-l ajut cu toți băeții din prăvălie. (Trist) Și plecând, a uitat să-mi plătească... Treburile merg rău. În zadar am înjunghiat o juncă neagră în cinstea lui Mercur; zeul nu m'a ascultat.

Vulcan (din ce în ce mai încălzit). Nu mă amestec în treburile muritorilor, o Pinostes. Zeii nu cunosc astfel de grije. Dar iată frumoasa Kritia, ce intră pe ușă ca o arătare divină. Ce mers măreț! ce privire mândră! (Pentru sine). Pe Jupiter, simt că mă furnică ceva prin vine! (Tare) Pe Styx, Pinostes, pentru ce stai înfipt lângă mine? Nu vezi că vinul s'a isprăvit, și setea nu mi s'a stâmpărat încă. Aleargă, sboară cu aripi iuți în fundul negru al pivniței; vei găsi acolo în burduful neatins un vin mărinimos, ce mă va face să uit de nectarul zeilor. Pleacă!

Pinostes (ieșind nemulțumit, șoptește la urechea Kritiei). Invăluie-l în farmecele tale, Kritia, și nu-l lăsa să plece, înainte de a fi plătit.

Kritia. Fii fără grijă.

Vulcan. Dulce Kritia, nu coborî ochii tăi rușinoși; privește-mă în față, și îndrăznește să te apropii... Nu cătă că sunt un zeu ne-

muritor. Înaintea unei femei atât de frumoasă ca tine, și zeii sunt blânzi; puterea lor se îndulcește. Tu știi cum mărinimosul Hercul a ajuns să toarcă eaerul cu lână la picioarele Omfalei.

Kritia (cu viclenie). Nu îndrăznesc să te privesc în față, o Vulcan. Din ochii tăi scapără o căldură, ce ar putea să mă dogorească...

Vulcan. Glasul tău e o armonie dumnezeiască, ce mi sună în urechi ca... Nu pot să-l aseamăn decât cu armonia foilor, ce suflă în focul năpraznic, îmbujorându-l. Atelierul răsună de dulcea lor răsufare; flăcările pâlpâe și scânteile se ridică cu un pocnet ușor; ciocanele cad pe nicovală cu o armonie pe care nici Apollo n'ar scoate-o din lira lui.

Kritia. Nu ești numai meșter prin mâinile tale vânjoase, ci și prin cuvânt. Laudele tale, o zeule temut, mă fac să roșesc — ca și cum ași stă înaintea vetrei de foc a atelierului tău.

Vulcan (răsucindu-și mustața). Ei, Charitele la naștere nu mi-au fost neprielnice: mi-au dat și darurile spiritului. Nu, zău, sunt câți-va nătângi ce mă desprețuesc pentrucă-s meșter în aur și în fer, cași cum n'ași putea străluci și prin farmecele minții.

Kritia. Cei ce spun așa nu știu ce vorbesc.

Vulcan. Cât despre cumnatu-meu Apollo... Nu voesc să vorbesc rău de rude, dar crede-mă, o *Kritie*, că el n'ar fi putut lucra armura eroului Achille, pe când...

Kritia (așezându-se la masă). Și eu, drept să-ți spun, nu pun nici un preț pe spirit și pe laudele ușoare, pe care toți bărbații le aduc femeilor. N'ași da pe ele nici un obol găurit. Ce înseamnă toate aceste nimicuri, netrebnice de un bărbat vrednic, căruia i s'ar cădea mai bine să se facă cunoscut prin isprăvi vitejești, ori prin lucrări minunate de aur, de argint sau de arama cea roșcată, ca tine.

Vulcan. Știi, frumoasă *Kritie*, că pentru o femeie ai multă minte! (suspînând) Vai, însă, pentru ce nu toate femeile și chiar zeițele nemuritoare nu gândesc ca tine! Stricăciunea a intrat în sufletul lor; urechia li se lasă ademenită de șoapte mincinoase de dragoste, de poezii de laudă, de galanterii nevrednice de un bărbat.

Kritia (sentențios). Bărbații se pun la încercare prin fapte și nu prin vorbe.

Vulcan. Vorbești ca și cum ai avea înțe-

lepciunea Minervei... La ce bun să știi cânta din liră, să știi suspină în versuri, sau să faci jocuri de cuvinte? Aceste sunt arte fără nici o însemnătate. Femeile se lasă totuși fermecate de astfel de lucruri mărunte și bune de dispreț. Sunt chiar soții, cari după o îndelungată căsnicie credincioasă, își părăsesc bărbatul, fugind după vre-un cântăreț din flaut, (cu fatuitate)... cel puțin dacă ar fugi după vre-un meșter iscusit în nobila artă a făuririi podoabelor prețioase!

Kritia. Nu-mi vine să cred că s'ar putea o astfel de nelegiuire. O femeie să se lase ademinită de tinerii închinători ai Muzelor și ai lui Apollo! Cu neputință... Ce ar putea găsi la ei? Sărăcie lucie. Ei nu i-ar putea da ca dar nici măcar un inel frumos, lucrat în aurul cel galben. (Vulcan mândru, își desface mâna, arătându-și inelele). Dar ce văd, o zeule măestru, rubinuri, topazuri, smaralde, diamante... Și ce artă în tăierea lor! ce iscusință în încrustarea lor în aur! ce sculpturi fine și bogate! Ah, cât de frumos e ăsta: o sărbătoare mare de sigur?

Vulcan. E nunta lui Peleu și a Tetidei.

Kritia. Imi închipuiam.

Vulcan. E lucrul mâinii mele iscusite: Iată Pelen, iată Tetida, iată zeii, iată nimfele...

Kritia. S'o acopere undele Styxului pe femeia ce s'ar putea îndrăgosti de un cântăreț din liră, pentru care boabele de rouă sunt diamante, iar razele soarelui sunt de aur. Mă lipsesc de așa juvaeruri! Ei vorbesc în versurile lor seci numai de pietre nestimate, și mă prind că în viața lor n'au văzut atâtea pietre câte licăresc pe un singur deget al tău.

Vulcan. Din ce în ce bag de samă, o Kritie, că ești foarte înțeleaptă și că știi prețui ceea ce merită cu adevărat să fie prețuit.

Kritia (tristă). Ce folos că nu m'au făcut zeii frumoasă...

Vulcan (singur). Merge repede fata! Sunt strașnic. (Tare). O Kritie, ce cuvinte nelegiuite ieșiră de pe buzele tale de carmin, dintre dinții tăi de mărgean, de pe limba ta de... hm! de... Nu găsesc un cuvânt potrivit. Dar, crede-mă că ești frumoasă, cu gâtul alb ca marmura de Pentelic, cu ochii negri ca apele Cocytului, cu părul des ca brazii de pe culmea muntelui Olimp... (Tăind). Spune

drept, Kritis, nu-i așa că, dacă ași voi, ași putea fi și eu poet?

Kritis. În această clipă ești mai poet decât toți poeții, — dar, vai, poeții sunt niște mincinoși. Ei nu știu decât măguli deșertăciunea noastră.

Vulcan. Mă jur pe cea mai mare nicovală din atelierul meu că ești frumoasă.

Kritis. Cuvinte, cuvinte, Vulcan. Ce poți găsi la mine, sârmana cărciumăreasă de „*La Bacus cel vesel*“, când tu ai în culcușul tău pe cea mai frumoasă dintre zeițele nemuritoare?

Vulcan. Voești să vorbești de Venus... da... da... e drăguță, nu zic nu. Chiar frumoșică și curățică. Dar, nu se poate asemăna cu tine.

Kritis. Vai, trebuie să-mi acopăr fața, dinaintea unei astfel de...

Vulcan. Adecă vezi tu, Kritis, ea e blondă... Pentru ce e blondă, cu părul galbăn ca spicul, și cu ochii albaștri ca apa mării? Pentru ce, când mie nu-mi plac blondele? Iubesc însă brunele; și când te văd pe tine, cu ochii negri ca undele Coeytului și cu părul negru ca brazii de pe culmea Olimpului,

simt toate nebuniile în sânge, ca și cum ași fi mâncat elebor... (vrea s'o sărute).

Kritia (lovindu-l peste mână). Fii cuminte, căci te-ar putea vedeà Venus și atunci, vai, de mine, nenorocita! Ar implorà pe Jupiter să-și trimeată fulgerile peste capul meu... Și apoi, știu că tu ești cel mai credincios dintre zei; căsnicia voastră este albastră ca cerul în ameaza unei zile de Iulie. Nu ți-ai îngăduit niciodată să săruți măcar vreo însoțitoare a Venerii, sau vreo nimfă. Și Venus îți poartă aceiași credință...

Vulcan. A, hm!... nu zic nu. Dar vezi, tu, o Kritie, mi s'a urît de atâta credință. Să te culci în fiecare seară cu aceiași femeie, ori cât de frumoasă ar fi, nu-i o fericire prea mare. Și pe urmă, după cum ți-am spus, pentru ce-i blondă?

Kritia. Cu toate acestea „blondul“ se poartă anul ăsta. Toate femeile își fac părul ca spicul copt al grâului.

Vulcan. Dacă mie nu-mi place! Altminteri e bună de inimă și cuminte (lovind din degete). Totuși prea se ține de om; prea mă iubește. Nu zic să nu mă iubească, dar ea trece măsura; îmi face ochi dulci în toate colțurile.

Nu mă lasă să lucrez la cuptorul meu, liniștit; intră în atelier pe furiș și mă cuprinde pe la spate cu mâinile ei de trandafir. Trebuie să părăsesc lucrul, ca s'o țin pe genunchi... Ei, ei, e prea mult! Și pe lângă asta, nu poate suferi un alt bărbat; îi urăște pe toți; face viață amară ucenicilor mei, iscusii în arta făuririi. Fuge de bărbați și pizmuește pe femei. Se teme ca nu cumva să-mi placă vreuna; oricât de frumoasă e, nu-i sigură totuși de farmecele ei. Sunt sătul de atâta iubire, de atâtea scene, și de atâta credință!... Nu, pe Jupiter, nu mai voesc... (strângând în brațe pe Kritia). Te iubesc pe tine, Kritia, o jur pe stelele nemuritoare, pe Styx, pe Cerberul cu trei capete, te iubesc mai mult decât muntele Etna, sau insula Lemnos... (o sărută). Lasă-mă să te sărut pe gâtul tău frumos, subțire și lung.

Kritia (lăsându-se în brațele lui). Zeule puternic, fă din mine ce voești. Focul tău mă dogorește, mă arde... Patima mă coprinde și mă topește.

Vulcan. Dă mâna încoace, frumoasă Kritia. Strânge! Ne-am înțeles — nu-i așa?

Kritia. Sunt roaba ta supusă. (Luîndu-i mâna)

Ce frumoase inele! (desfăcându-i himationul). Dar ce înseamnă hainele astea?

Vulcan. M'am îmbrăcat în haine de sărbătoare pentru că merg astăseară la socru-meu, Jupiter, adunătorul nourilor și stăpânitorul fulgerelor; ne-a chemat la un ospăț măreț în palatul lui. Toți zeii și toate zeițele vor veni îmbrăcați în hainele cele mai scumpe și cu juvaerurile cele mai prețioase. După miezul nopții, va fi și primire în sala cea mare a tronului, la care vor veni toate nimfele, toți semizeii și toți eroii, ce nu pot sta cu noi la masa zeilor nemuritori. Se va jucă Pyrrhica, până la venirea Aurorei cu degetele de trandafiri, în sunetul unei muzici pe care o va conduce însuși Apollo cel frumos... Eu însă după masă voi dispărea din mulțime și nimeni nu va băgă de seamă lipsa mea. Voi veni la tine, frumoasă Kritie, și voi bate în geam. Pregătește o băutură adormitoare pentru Pinostes, pe care dă-i-o înainte de culcare. După ce va fi așipit, așteaptă-mă.

Kritia. Voi face cum poruncești, zeule, stăpân al inimii mele.

Vulcan. Venus iubește dansul; o voi lăsa deci să joace cu Terpsichore, ce se pricepe

atât de bine, căci cu un zeu n'ar îndrăsni să joace. E rușinoasă!

(In timpul acesta, Helios ce ascultase cu nerăbdare toată convorbirea dintre Vulcan și Kritia, fierbe... Aruncă ziarul, iese de după coloană și se apropie de masă cu mâinile în șolduri).

Helios (Furios). Pe Jupiter, o Vulcan, mare neghiob mai ești! — Iar tu, Kritie, femeie nevrednică, îți vei lua pedeapsa înșelăciunii tale! Aste sunt jurămintele, pe cari mi le făceai, plângând, în genunchi? Asta e credința ta! A fost deajuns să vezi câteva inele frumoase pe niște degete înegrite de fum, pentru a uita jurămintele pe zeii nemuritori și pe cei infernali! O, cea din urmă dintre femei, rușinea sexului tău, cum ai putut să te lași ademenită de cel mai urât dintre zei, pe care soția îl înșală fără nici o temere? Da, da, Vulcan, râde Olimpul de tine... Pe frunte ți-au crescut două coarne, ce n'au să mai încapă pe ușa palatului tău aurit.

Vulcan. Pe Styx, pe Cerber, pe Hades, pe Hecate, cine ești tu, îndrăsnețule? Spune repede, căci altminteri îți sdrobesc țeasta obrăsnică! Mii de fulgere, vorbește, nu așteptă să cunoști muncile focului și loviturile barosului!...

Helios. Liniștește-te, Vulcan, căci și eu sunt zeu ca și tine. Mânia ta e deci zadarnică. Eu sunt cel ce știe toate. Nimic din ce e pe lume nu-mi scapă. Privirea mea pătrunde întunericul cel mai adânc; ea străbate fundul mării; și e atât de iscusită încât a văzut și coar-nele tale...

Vulcan. Spune-mi repede cine ești, pe Tartar!

Helios. Sunt Helios.

Vulcan. Helios?

Helios. Da, și-ți dau un sfat, zeule meșter în aur și în fer: în loc să umbli după drăguțele altora, păzește-ți nevasta, pe care o socotești atât de credincioasă. Te înșală.

Vulcan. Helios, dacă n'ai fi zeu nemuritor și dacă n'ai fi a tot știutor, privind toate în mersul tău liniștit pe bolta cerului albastru, te-ași fi sdrobit ca pe un nerușinat minciunos. Spune-mi, o Helios, mă înșală ea, ea cea mai blândă dintre zeițe?

Helios. Te înșală, și în fiecare zi. Abia pleci la atelier, și ea se desfată în brațele altuia.

Vulcan. Ale cui?

Helios. Ale lui Marte.

Vulcan. Cânele, o să-mi plătească scump

această înșelăciune! Ași fi înțeleș să mă înșele cu Apollo, care e frumos și cântă din liră atât de dulce, dar cu Marte nu mi-ași fi închipuit niciodată. Ce are Marte mai mult decât mine? Un zeu atât de fioros și de aspru, cum de poate plăcea unei zeițe atât de dulce și de blândă?... Marte, ah! știi tu, Helios, că niciodată nu-și scoate tunica de oțel de pe trup! Se culcă cu ea (se primblă mișcat). Nu, Helios, nu se poate: mă minți... Venus nu mă poate înșelă cu Marte!

Helios. O Vulcan, zeu ilustru prin arta făuririi metalelor, uiți oare că toate femeile se îndrăgostesc de rășboinici. Ele iubesc uniforma strălucită, casca de bronz cu coada de cal ce fâlfâie în vânt, sabia lată și strălucitoare, pintenii de argint. Femeile iubesc să te porți aspru cu dânsele, să le înspăimânți cu razele privirii tale fioroase, să le subjugi și să le sdrobești dintr'o lovitură de pumn; ele iubesc povestirile de rășboi, unde sângele curge în valuri iuți ca undele râului Alfeu. Nu uită că dacă și tu ai plăcut odinioară Venerii, ai plăcut prin aceleași însușiri; firea ta aspră, chipul tău plin de fum și de funingine, brațele tale vânjoase i-au câștigat

inima. Ea vedeà în tine zeul ce știe mângâia dureros, dar știe și frânge. Vai, însă, ai fost blând cu dânsa și Marte ți-a luat locul.

Vulcan. Nu, nu, Helios, zeu ce vede totul, nu te voi crede niciodată, dacă nu-mi vei da o dovadă...

Helios. E cel mai ușor lucru.

Vulcan. Vorbește, pe Styx!

Helios. Astăseară înainte de a te duce la ospățul pe care ni-l dă Jupiter, adunătorul de nouri, treci pe la palatul tău aurit și spune-i Venerii, că o veste grabnică te chiamă în atelierile tale dela Lemnos. Roag-o să meargă singură la petrecere, iar tu te ascunde undeva și așteaptă până la miezul nopții, când Venus, furișându-se cu Marte, va veni în palatul tău, înșelându-te chiar în patul tău...

Vulcan. Opopoi, opopoi!... Pregătesc o răsbunare fioroasă, ce va slujì de pildă zeilor și oamenilor. Voi face pe dată o pânză de metal atât de subțire încât nimeni să n'o poată vedeà, afară doar de tine. O voi pune în jurul patului, și, când Venus și Marte se vor culcà, se vor simți deodată strânși în lațuri de fier peste tot corpul. Voi sosì atunci

și eu pe neașteptate, găsindu-i la un loc.... Ah, Helios, văd roș dinaintea ochilor. Văd sânge, sânge... Mă voi răsbună.

Helios. Liniștește-te! Cum voi vedeà că Venus iese din sala ospățului, voi veni și eu încețisor cu Mercur, în dosul palatului tău. (Sie-și). Trebuie să-l păzim. Nebunul e furios.

Vulcan. (fierbând). Acum, Helios, să plecăm repede; mă arde locul; nu pot sta; trebuie să mă răsbun; opopoi, opopoi! (ia de braț pe Helios și se îndreaptă spre ușă).

Pinostes (intrând cu o cană de vin). Ei, Vulcan, eheu!... Iată vinul de Cipru! Unde te duci? Stăi! Ai uitat să plătești! (Vulcan și Helios au ieșit din cârciumă. Pinostes către Kritia) Nu, pe Hecate, pe Cerber și pe Cocyt, zeii ăștia sunt niște hoți! Incă unul care n'a plătit! N'o să-i mai primesc în prăvălie. O să-i dau afară! Și cine-i de vină? Tu, nenorocită creatură, ce nu știi cum să le furi mințile! (o bate).

SCENA II

In palatul lui Vulcan. Venus, ajutată de însoțitoarele ei, se pregătește pentru serbarea lui Jupiter. Cupidon își face și el de lucru.

Cupidon. Frumoasă zeiță, stăpâna mea iubită, o Venus, primește acest dar dela mine.

Venus. Ce e, Cupidon, copil șagalnic?

Cupidon. Nu e decât o fărâmă de negreală. Ai crede că e o muscă. Da, da: e o musculiță de dragoste, pe care s'o pui pe sânul tău strălucit cu peliță subțire și frumoasă! Pe albeața lui de erin, această musculiță va țintui luminile tuturor. Toți zeii te vor privi cu ochi de foc.

Venus (punând musculița pe sân). Cupidon, meșteșugurile tale sunt fără număr; mintea ta e plină de iscodiri de dragoste, fără pildă. Kallimene, nimfă cu ochi negri, ce zici tu?

Kallimene. Te prinde de minune, zeiță a iubirii. Și eu cunosc un zeu a cărui inimă se va stânge de dor, văzându-te atât de frumoasă.

Venus. Tăcere, Kallimene! Păstrează-ți limba și arată că, deși femeie, poți țineă pentru tine o taină.

Kallimene. Taina nu-mi va ieși niciodată din suflet. Ți-am jurat cea mai adâncă supunere și mă voi ține de jurământ.

Venus (privindu-se într'o oglindă de argint). Cum mă găsiți, însoțitoare credincioase?

Insoțitoarele (în cor). Ești frumoasă ca un vis de Mai, strălucita noastră stăpână. Slavă ție, cea mai scânteietoare, cea mai dulce, cea mai fermecătoare dintre zeițe! Slavă ție, împărțitoarea tuturor bunurilor ce gustăm în Olimp și pe pământ!

Venus (visătoare). Și cu toate astea! Impărțesc fericirea altora, și nu știu dacă o voi găsi pentru mine. Ce zici, Cupidon, îi voi plăcea astăsară?

Cupidon (cu aer de cunoscător). Intoarce-te puțin, așa, așa, (îi îndreaptă câteva cute). De partea asta, blondă zeiță, te prinde de minune. Intoarce-te și de cealaltă. Hm! pe săgețile arcului meu, tăetura nu e bună. Peplosul nu cade drept. Fă un pas înainte... încă unul... Trebuie prins aci cu o agrafă de aur... Cuta trebuie să fie dreaptă... Așa, așa; nu e rău.

Venus. O, copile, ce știi toate, crezi că-i voi plăcea?

Insoțitoarele (în cor). Ii vei plăcea, minunată zeiță a dragostei.

Venus. Nu vă întreb pe voi. Răspunde, Cupidon.

Cupidon (cu bunăvoință).! Cred că-i vei plăcea, dar trebuie să te ții mai bine. Ține-te mai dreaptă, mai mândră. Nu te legănă în mers, căci pari ca o femeie ce nu așteaptă decât să se supună bărbatului. O Frumoasă Venus, învață arta meșteșugită a prefacerii. Nu te arată umilită și tremurătoare. Înalță-ți fruntea, pune un foc răsvrător și de dușmănie în ochii tăi, care să depărteze dela tine pe toți bărbații, căci cu cât îi va depărta mai mult, cu atât îi va lega mai strâns la carul tău. Fii poruncitoare, încrunță cât mai des frumoasa ta sprinceană; privirea trebuie să-ți fie grea ca un lanț de oțel, căci numai c'un astfel de lanț se pot ține mult timp bărbații...

Venus. O, copil priceput, Cupidon, aspre sunt povețele tale... Cum să mă arăt nemi-loasă, când tremur de dragoste dinaintea lui? Ajunge să-l văd, pentru ca să mă simt slabă, ca cea mai slabă dintre muritoare. Nu, Cupidon, față de *dânsul* nu pot fi poruncitoare;

o privire a *lui* mă face umilită. Sunt ca o roabă...

Cupidon. Aceasta va fi peirea ta.

(Se aude sgomot în sală).

Kallimene. Se aud pași în sală!

Insoțitoarele. Se aud pași grei în sală.

Venus. Cine-i?

Cupidon. Sunt pașii lui Vulcan.

Insoțitoarele (tremurând). E Vulcan.

(Vulcan intră cu privirea întunecată).

Insoțitoarele. Slavă ție, cel mai fericit dintre soți!

Cupidon. Slavă ție, Vulcan, în puterea căruia e cea mai frumoasă și mai credincioasă dintre soții.

Vulcan (luând de o aripă pe Cupidon). Nu ți-i frică c'o să-ți frâng aripa, copil nebunatec?

Cupidon (fuge, scâncind). Opopoi, opopoi, mi-ai rupt aripa, crunt zeu al foilor și al barosului.

Vulcan (privind fioros în jur). Ieșiți!

(Insoțitoarele și Cupidon se închină ieșind).

Venus (cade pe tron, frângându-și mâinile și cu lacrimi în ochi). Nu nu, Vulcan, e de nesuferit cum te porți cu noi. Ce ți-au făcut aceste frumoase nimfe, ce ți-a făcut dulcele Cupidon, ca să fii atât de aspru?

Vulcan (privind-o cu luare aminte de sus și până jos). Ești frumoasă, blondă Venus; ești gătită. Și pentru cine ai pus cel mai mândru peplos de purpură?

Venus. Tu știi, nobilul meu stăpân, că pentru tine. Dacă voesc să fiu frumoasă, e numai să-ți plac ție, ce te arăți atât de crud cu mine, căci nu mă mai iubești.

Vulcan (cu vocea sinistră). Te iubesc mai mult decât crezi, zeiță a tuturor farmecelor iubirii.

Venus. Așa am fost eu nenorocită; nimeni nu mă iubește, deși toți iubesc prin mine. Dar pentru ce pari atât de mâhnit și atât de încruntat?

Vulcan. Am o veste tristă.

Venus. Vorbește, Vulcan; varsă-ți inima în sânul soției tale supuse!

Vulcan. Trebuie să plec departe.

Venus. Ce spui, nobilul meu soț? Nu se poate; nu te voi lăsa eu. Unde trebuie să pleci?

Vulcan. Mi-a venit vestea că atelierele mele din insula Lemnos s'au aprins. O mână nelegiuită le-a dat foc și, dacă nu mă voi duce să ajut la stingere, vor arde până în temelii. Trebuie să plec chiar acum.

Venus (stăpânindu-și bucuria). Nu, o Vulcan, voești să scapi numai de mine, cea mai iubitoare dintre soții. Nu mă mai iubești (șterge câteva lacrimi).

Vulcan. Pe Styx, femeie, îți spun că te iubesc; dar trebuie să plec.

Venus. Ce va zice, tată-meu Jupiter, când va vedeà că lipsești dela banchet? Gândește-te, zeule puternic, la supărarea lui, gândește-te la răutățile ce vor spune ceilalți zei... Nu, nu, Olimpul întreg știe că nu mă iubești și că voești să scapi de mine; unde mă duc, îmi râd zeițele în colțuri, arătându-mă cu degetul, ca pe cea mai părăsită dintre femei. Acum se va cutremurà palatul de râsul lor.

Vulcan. Spune lui socru-meu Jupiter să mă ierte că nu pot veni. Treburi grabnice mă chiamă în Lemnos. Și acum zorește (privește la clepsydră). Nouă și jumătate; la zece zeii mărinimoși se pun la masă. Nu trebuie să faci ca parveniții, ce sosesc întotdeauna mai târziu, spre a fi mai bine văzuți.

Venus. Cum o să mă duc singură fără tine, puternice zeu cu brațele vânjoase? (îi cuprinde grumazul, sărutându-l). Vino cu mine!

Lasă atelierele din Lemnos în grija ucenicilor tăi dibaci, și vino!

Vulcan. Nu. Du-te singură; așază trandafirii în părul tău blond, și fii cea mai frumoasă dintre zeițele nemuritoare, o Veneră cu sâni mici. (Deschizând ușa buduarului) Veniți însoțitoare, cuiburi de dragoste și de patimă; vino și tu, istețule Cupidon.

(Insoțitoarele și Cupidon intră).

Vulcan. O voi nimfe, pregătiți carul în formă de scoică al ilustrei Venere, cu care trebuie să meargă la palatul mărinimosului Jupiter, adunătorul de nouri. Puneți-i pe umăr himationul de purpură brodat cu stele de aur, iar tu, Cupidon, frumosule copil, ia-ți arcul pe spate, și ține coada himationului celei mai strălucite dintre zeițe.

(Insoțitoarele îi pun himationul, Cupidon se pregătește).

Venus. O, tu cel mai iubit dintre zei, pentru ce-mi umpli sufletul de o durere atât de crâncenă? Străbate văzduhul cu sănătate, spintecă marea, cea cu unda amară, stinge focul din insula Lemnos, și te întoarce apoi în brațele Venerei celei părăsite, gândindu-te că ai de stins aici un foc mai mare... Iar

eu mă duc la banchetul tatălui meu Jupiter, stăpânitorul fulgerelor, cu mâhnirea în inimă. Nici nu voi atinge ambrozia cea dulce și buzele mele de trandafir nu se vor muiă în nectarul divin. Stingheră, voi stă într'un colț, vrednică de a fi plânsă de toți zeii nemuritori, și nici nu voi jucă pyrrhica. Ca o sărmană turturică, cu ciocul cenușiu, mă voi gândi la tine, nobile făuritor al metalelor prețioase.

Vulcan. Cuvântul tău e dulce ca mierea albinelor de pe Himet, frumoasă Venera. Nu te întristă însă, în câteva zile voi fi îndărăt și voi face o cunună parfumată în jurul gâtului meu, din brațele tale de crin.

Insoțitoarele. Slavă zeiței dragostei, cu ochii de peruzea, cu părul de aur și cu sânii mici!

Cupidon. Slavă zeiței mândre, cu privirea aspră ce înlănțuește pe toți zeii în lanțuri de nefrânt.

Kallimene (intrând). Carul în chip de scoică, împodobit cu trandafiri, te așteaptă, stăpână a iubirii.

Venus. Du-te cu bine, nobilul meu soț, și păstrează-mi credința ce mi-ai jurat-o la altarul lui Jupiter. Nu te lăsa ademenit de ochii frumoși pe cari îi vei întâlni în cale.

Vulcan. Du-te cu bine, împărțitoare a dragostei. Risipește farmecele tale în sala zeilor și fă să plutească pretutindeni împăcarea și mulțumirea de sine.

Venus (ieșind). Adio, nobile soț.

Vulcan. Adio, nobilă soție.

Insoțitoarele (ieșind și ele cu Venus). Zeii să-ți dea un drum fericit și vânturi bune, nobilul nostru stăpân!

Cupidon (ieșind). Grațiile să-ți dea, o Vulcan, înțelegerea tuturor frumusețelor firii: să iubești florile, poezia și gingășia zimbetului unei femei.

Vulcan. Copilul ăsta desigur râde de mine. . .

(Vulcan rămâne singur, ocolește patul nupțial).

Vulcan. Zei mărinimoși, și în deosebi tu, Jupiter, stăpânul nostru al tuturor, spuneți-mi de mă înșeală blonda Venus? Spuneți-mi de acest pat, în care am gustat atâta fericire și dulceță, a fost martorul unei atât de grozave înșălăciuni? Opopoi! Opopoi! îmi simt inima mușcată de cea mai neagră în-doială; și dacă o voiu prinde-o aici cu Mart, o voiu strânge în aceste brațe, până ce suflul ușor al vieții îi va sbură din gâtlejul ei.

alb ca marmura. Iar voi zei, veți fi martori ai răsbunării mele!.... (Gândindu-se cu capul între mâini). Nu se poate. A fost cu mine atât de bună, atât de drăgăstoasă! M'a rugat atât de mult să nu plec la Lemnos, ci să rămân cu ea astă noapte, în desfătările dulci ale iubirii, încât nu e cu putință să mă înșele. Brațele ei de crin au înconjurat grumazul meu, cu atâta implorare, ochii ei albaștri au lăcrimat cu atâta duioșie..

O voce din văzduh: Femina dum plorat decipere laborat.

Vulcan. Ce spui, glas tainic? Vorbește în limba mea, căci nu te înțeleg.

Vocea. Zeule, tu strălucești numai prin brațele tale vânjoase și prin iscusința meșteșugului tău, nu însă și prin priceperea minții tale! O femeie, când plânge, caută un nou mijloc de înșelăciune, și cu cât e mai dulce și mai drăgăstoasă, cu atât să știi că a păcătuit mai mult, sau că are de gând să păcătuiască, o clipă după ce te va fi părăsit. Află dela mine aceasta, zeule adorat la Lemnos.

Vulcan. Nenorocire ei, dacă spui adevărul, umbră tainică!

(Scoate o pânză de sârmă nevăzută, pe care o întinde în jurul patului).

Vulcan. Nenorocire ție, Veneră, dacă mă înșeli... Corpul tău fraged și plăpând va fi zdrobit în acest laț de oțel, ce te va înconjură, te va strânge, și nimeni altul decât mine nu-l va putea rupe sau desface din jurul trupului tău însângerat! Răsbunarea mea va fi cruntă și va slujî de pildă zeilor și oamenilor. Nenorocire ție soție necredincioasă! Nenorocire ție! Opopoi! Opopoi! (Pleacă).

SCENA III

(În miezul unei nopți întunecoase; în palatul lui Vulcan).

Vulcan (învăluit în mantie neagră, se plimbă în umbra palatului). Miezul nopții! O stelelor, grăbiți-vă alergarea voastră; alungați timpul mai repede. Inima mea are nevoie să știe tot adevărul. Mai sunt câteva clipe până ce-l voi descoperi. E besnă; dar în ea nu văd decât sânge... sânge... (Două umbre se arată și se apropie. Vulcan se ascunde lângă zid.)

Marte. Ce întuneric năprasnic!

Venus. Intunericul e priitor tainelor dragostei, stăpânul meu adorat.

Marte. Spune-mi însă, blonda mea iubită, cum se face de ești singură astă noapte?

Venus. Atelierele din insula Lemnos ale celui mai nesuferit dintre soți și ale celui mai prost dintre zei au luat foc, cu ajutorul unei mâni binecuvântate. Vulcan a plecat în grabă să le stângă. Acestei împrejurări, puternicul meu iubit, datorim prilejul unei nopți de desfătare.

Vulcan (în umbră). Nelegiuito, îmi vei plăti-o scump!

Venus. N'ai auzit un glas?

Marte. Fii fără grijă, dulce Veneră. Vulcan e acum la Lemnos și suflă în focul năprasnic. Dar spune-mi, cum de-ai ieșit nezărită din palatul lui Jupiter? Unde îți sunt însoțitoarele? unde e Cupidon?

Venus. Am spus mărinimosului Jupiter că mă doare capul, și i-am cerut îngăduirea să mă retrag. Însoțitoarele mele au rămas în colțurile ascunse ale palatului, în brațele eroilor și ale satirilor voluptoși. Cupidon a rămas la bufet.

Marte. Copilului ăștia îi plac prea mult lucrurile dulci. O să-și strice dinții lui micuți și drăguți.

Venus. Așà sunt toți copiii, puternice zeu al războiului.

Marte (deschizând poarta palatului.) Deschide-te poartă fermecată ce duce în camera de culcare a celei mai frumoase dintre iubite!

Venus (căzându-i în brațe). Zeule vânjos, ia-mă în brațele tale și du-mă pe sus ca pe un fulg de pană la culcușul cel moale (intră amândoi, izbind ușa).

Vulcan (iese în fața palatului, fierbând de mânie). Femeie nerușinată, cea mai nelegiuită dintre zeițe, cea mai necredincioasă dintre soții, asta ți-a fost dragostea pentru mine? M'ai mințit zi cu zi, clipă cu clipă. Mi-ai făcut jurămintele de credință înaintea lui Jupiter, și acum mă înșeli cu acest crunt măcelar ce n'are nimic sfânt pe lume. Opopoi, zei nemuritori, vă iau martori ai răsbunării mele... Pilda ce voi da-o să slujească pentru toți cei ce-și calcă cuvântul și legăturile sfinte ale căsătoriei... Opopoi!

(Două umbre, Helios și Mercur, se arată de departe).

Mercur. Ce strigăte se aud, zeule ce vezi și auzi toate.

Helios. E Vulcan.

Mercur. Ce taină ai să-mi spui, Helios, de

m'ai chemat din mijlocul petrecerii? Nu puteai să aștepti un alt prilej?

Vulcan (din depărtare). Opopoi, opopoi, nenorocire ție soție necredincioasă!

Helios. Ascultă, zeule cu aripi la picioare, e Vulcan ce frământă în mintea lui îngustă o răsbunare sângeroasă. Frumoasa Venus s'a făcut nevăzută dela banchetul lui Jupiter, adunătorul de nouri, venind pe furiș cu Marte să guste împreună plăcerile oprite ale dragostei. Zeul barosului i-a pândit și se pregătește să-i pedepsească.

Mercur (râzând). Ce spui, frate Helios, e cu putință? Venus ce pareă atât de rușinoasă și de desprețuitoare!.. Nu se poate.

Helios. De ce nu se poate?

Mercur. Pentrucă i-am făcut și eu curte și n'a voit să-mi răspundă. Ce putea să găsească în Marte? Un măcelar sângeros. Nu, nu.

Vulcan (apropiindu-se.) Opopoi, nelegiuitule Marte, în curând vei cunoaște puterea lui Vulcan.

Helios. Ai auzit? Trebuie să nu-l lăsăm să facă vreo neghiobie. Deșteptăciunea n'a fost niciodată darul lui Vulcan.

Mercur. Să mergem la dânsul.

Helios (tare). Ei! ei! cine-i acolo?

Vulcan. Cel mai nenorocit dintre zei: Vulcan. Dar voi?

Mercur. Prieteni.

Vulcan. Cine?

Helios. Helios și cu Mercur.

Vulcan. Vai, zeule ce vezi toate, cuvintele tale n'au fost decât adevărul cel mai desăvârșit. Mă înșeală, zei iluștri, mă înșeală Venera cea necredincioasă.

Mercur. Și ce ai de gând să faci acum?

Vulcan. Mă voi răsbună. Voese numai decât sânge.

Helios. Nu te aprinde prea tare.

Vulcan. Mânia îmi suflă în simțire, cum suflă puternicul foi în focul cuptoarelor mele. Va curge sânge din trupul moale și cald al Venerii și din coapsele viguroase ale lui Marte.

Helios. Pe Styx, Vulcan, nu mi se pare că ești în toate mințile.

Vulcan. Pentru ce?

Helios. Ce vorbești de sânge? uiți că suntem cu toții zei nemuritori și că nu ni-e dat să pierdem o picătură de sânge?

Vulcan. Voi implorà Parcele, voi implorà pe Jupiter să rupă acest destin al zeilor,

ce-i face nemuritori. Răsbunarea mea va fi cu atât mai strălucită.

Helios. Pe Hades, Vulcan, mare lucru să nu fi mâncat elebor... Ce vorbești de Parce și de Jupiter? Nu știi că nimănui nu-i stă în putință să ne răpească nemurirea? Marele Jupiter, chiar, n'ar putea-o, dacă ar voi-o.

Vulcan. Opopoi! Sunt un nenorocit dacă nu mă pot răsbună. Ce-mi rămâne de făcut atunci?

Helios. S'o alungi din ilustrul tău culcuș.

Mercur (sie-și). Iată o idee nimerită pentru mine. Dragostea cu femeile divorțate merge mai ușor (tare). Da, zeule puternic, înșelăciunea Venerii cere o pedeapsă meritată. Cum n'o poți trimete în Hades, de oarece nu e muritoare, cel mai bun lucru ar fi să te desparți de ea. Prinzând-o în brațele lui Marte, despărțirea va fi ușoară, și toate cheltuelile divorțului vor cădea asupra necredincioasei soții.

Vulcan. Pe Polux, vorbești adevărul, zeule cu aripi la picioare, dar durera mea e prea mare pentru a mă mulțumi cu atât. Voiesc o răsbunare sângheroasă; voiesc să-i las legați într'o îmbrățișare nelegiuită, spre a fi văzuți

de zei și de oameni și spre a fi batjocura tuturor.

Helios. Ți-ai pierdut mințile, Vulcan (îl ia de braț). Ceeace ți se întâmplă ție, acum, li s'a întâmplat multora. Gândește-te că mai toate femeile înșeală pe bărbații lor și dacă aceștia s'ar răsbună cum voiești tu să faci, ar curge numai pârae de sânge în valuri repezi. Asta să-ți slujească de mângâere: ceeace se întâmplă multora nu e o rușine mare de ți se întâmplă și ție.

Vulcan. Opopoi!

Helios. Grăbește-te, zeule cu brațele vânjoase. . . Să mergem în camera de culcare, unde vom găsi pe cei doi iubiți înlănțuiți în pânda de oțel, nevăzută, pe care ai întins-o în jurul patului de aur. Noi îți vom slujì de martori.

Mercur. O idee nimerită, zeule ce vezi totul. Pentru a avea o dovadă și mai strălucită de înșelăciunea Venerii, să trecem pe la astynomie¹⁾). Mărturia noastră putând să fie pusă la îndoială, să luăm pe astynom ca să facă constatarea legală.

Helios. Ilustru fiu al Maei, mintea ta e

---

¹⁾ Astynomie=comisariat.

un cuib de înțelepciune, iar sfatul tău e cumințe. Să mergem la astynomia ce se vede, unde licăresc cele două felinare roșii ca doi ochi roșii de python.

Vulcan (se lasă luat pe sus, gemând.) Opopoi! opopoi!

Mercur (sie-și). Lucrurile merg bine. Când va fi despărțită, Venus nu va fi așa de sgârșită cu darurile ei.

Helios (bătând în ușă). Hei! Hei! Astynomos!

Astynomul (dinăuntru). Ce se aude? Cine bate?

Mercur. Oameni buni, astynomos; deschide!

Astynomul (ieșind). Ce s'a întâmplat? Pentru ce atâta sgomot!

Helios. Vino repede. Trebuie să mergem pentru o constatare de adulter!

Astynomul. Și pentru atâta lucru, un sgomot așa de mare? Ați mâncat elebor?

Helios. Grăbește pasul, o astynomos (merge cu toții).

Astynomul (se oprește deodată). Trebuie să mă întorc îndărăt. Mi-am uitat ceva.

Helios. Ce?

Mercur. Ce?

Astynomul. Mi-am uitat brâul tricolor; fără dânsul nu pot avea calitate de astynom (intră în astynomie, încinge tricolorul și pleacă apoi cu toții).

SCENA IV

(In odaia de culcare a Venerei. Venus e în pat).

Venus. Iubitul meu neprețuit, zeule puternic al răsboaelor crâncene, aveai-vei îndurare de rugămintea roabei tale? asculta-vei cuvântul ei plin de dragoste?

Marte (pe marginea patului). Vorbește, zeiță adorată în Pathmos și în Cythera. Dorințele tale sunt porunci pentru mine.

Venus. Tu, care ești atât de neînduplecat cu alții, te arăți totuși atât de dulce cu mine!

Marte. Focul dragostei îmi fuge prin vine și-mi îmblânzește cerbicia. Vorbește deci, zeiță cu sâni mici, puternicul Marte te ascultă.

Venus. Imi făgăduiești pe stelele nemuritoare?

Marte. Îți făgăduesc.

Venus. Tu ești zeul cel mai viteaz și cel mai crâncen față de dușmani; increderea mea în tine, Marte, nu mai poate fi deci pusă

la încercare. Ași dori totuși ca lângă mine să nu fii zeul războiului: să nu cunoști alte lupte decât cele ale dragostei; să nu cunoști alt câmp de bătălie decât cel al patului dulce și moale. Iubitul meu stăpân, așa voi să te simt mai aproape de sânu-mi cald.

Marte. În curând te voi strânge, zeiță iubită, în strângerea de fer a brațelor mele.

Venus. E ceva ce mă întristează totuși.

Marte. Vorbește, Cytheree.

Venus. Pentru ce nu voești niciodată să scoți platoșa de zale? pentru ce 'ntotdeauna pui între noi acest zid de fier!

Marte (întunecându-se). Ah, Veneră, cuvintele tale mă dor.

Venus. Scoate platoșa, să te simt mai aproape de inimă.

Marte. Imi poți cere orice, zeiță a plăcerii, dar această jertfă nu ți-o pot face. Niciodată în viața mea nu mi-am scos zalele; lumea e plină de atâtea înșelăciuni și de atâtea primejdii, încât zeul războiului trebuie să fie întotdeauna pregătit de luptă; nu se cade ca vreo împrejurare nenorocită să-l prindă pe neașteptate.

Venus. O Marte, crunt răpitor de inimi,

sânul meu fraged e zdrobit de oțelele platoșei tale. Dacă nu voești să sângerez, amestecând plăcerea cu o durere mai mare, aruncă atunci de pe tine această nelegiuită tunică ce mă înțeapă.

Marte (culeându-se în pat). Niciodată n'o voi face-o, blonda mea iubită.

Venus. Niciodată?

Marte. Niciodată!

Venus (se întoarce pe cealaltă parte). Noapte bună, crudule zeu.

Marte (întorcându-se și el pe cealaltă parte). Noapte bună, caprițioasa mea zeiță.

(Câteva clipe lungi de tăcere).

Venus (încet). Ai adormit, Marte?

Marte. Nu. Dar tu?

Venus. Niei eu!

Marte. Ești supărată?

Venus. Simt c'o să-mi treacă.

Marte. Nu trebuie să ceri niciodată ceeace nu ne e în putință.

Venus. Dacă ași cere ceeace e lesne de făcut, ar fi o jertfă prea neînsemnată pentru a fi și o mărturie de dragoste.

Marte. Mă ierți?

Venus. Față de tine nu pot avea mâinii lungi, zeule adorat.

Marte. Voești să facem pace?

Venus. Să facem.

Marte. O sărutare, dulce Venus!

Venus. Fur-o de pe gura mea.

Marte. Iat-o (voește să se întoarcă și nu poate).
Pe Styx, ce înseamnă asta?

Venus. O aștept și nu vine. Nu te prea grăbești, zeule ce iubești mai mult războiul decât dragostea.

Marte. Pe Styx, pe Hades, ce înseamnă asta? Nu mă mai pot întoarce.

Venus (plângând). Nu mă mai iubești.

Marte (mugind). Opopoi, pe zeii infernali!

Venus. Ce e? (voește să se întoarcă și nu poate).
Pe Hecate, nu știu ce simt pe trup!

Marte. O putere nevăzută mă înlănțuește.

Venus. Corpul mi-e încătușat de ceva nevăzut.

Marte. Nu simt nimic pe piept din pricina platoșei, dar picioarele îmi sângerează în niște legături puternice.

Venus. Peste tot pielea mi se curmă într'o îmbrățișare de fier.

Marte. Opopoi! opopoi!

Venus. Ce putere tăinuită mă sfărămă? Nu e moartea cu mâinile ei reci?

Marte. Ce caut în acest pat blăstămat, plin de farmece neînțelese?

Venus. Nu vei spune că sunt eu de vină, zeule crud!

Marte. Tu ești de vină, zeiță prefăcută; tu m'ai ademenit în această cursă și ai fi voit încă să-mi scot și platoșa ca să fiu prada lanțurilor nevăzute.

Venus. Nevrednicia ta n'are nici o măsură.

Marte. Indrăznește să mai spui odată!

Venus. Ești un nevrednic, închipuindu-ți că ți-am întins curse.

Marte. Așteaptă, femee nelegiuită, să-ți frâng gâtul (voește să se întoarcă și nu poate). Opopoi! opopoi.

Venus. Ești o fiară imbatată de sânge. Nu visezi decât răsbunare. Știi cum îți spun ceilalți zei?

Marte. Nu aprinde focul din sufletul meu.

Venus. Toți îți spun: măcelarul.

Marte. Nenorocire ție, căci nu vei scăpa din brațele mele răsbunătoare. O zei nemuritori, o Jupiter, adunătorul de nouri, alungați dela mine farmecele pe cari le-a adus

asupra capului meu această blăstămată femeie!

(Se aud pași afară).

Venus. Se aud pași.

Marte (ascultând). Sunt tovarășii tăi nelegiuiți.

Venus (tremurând). Groaza mi-a intrat în suflet. Jupiter, tatăl meu iubit, apără-mă de mânia lui Vulcan.

Marte. Crezi că e Vulcan?

Venus. Blăstămul zeilor cadă asupra ta, Marte! Cine te-a pus să vii la mine astăseară: tu ești vinovatul.

Marte. Ba, tu.

Venus. Ba, tu, căci dacă nu te iubeam, n'ași fi acum amenințată de răsbunarea lui Vulcan.

O voce de afară. Deschideți!

Marte. Ai auzit?

Venus. Ai auzit?

Marte. Pst, nu vorbi! Nici nu suflă!

Venus. Sunt moartă de frică.

Vocea. În numele marelui Jupiter, stăpânitorul oamenilor și al zeilor, deschideți: sunt astynomul circumscripției.

Vulcan. O astynomos, nu lovì în zădar. Nelegiuiții sunt legați în pat în lanțuri ne-

văzute. Lasă-mă să sdrobese ușa cu o lovitură de pumn.

(O bubuitură în ușă. Vulcan, Mercur, Helios și Astynomul intră).

Vulcan. Opopoi! V'am prins însfârșit! Imi veți plăti scump înșelăciunea. O, Venus, cățea ¹⁾ nerușinată, asta ți-a fost cinstea, asta ți-a fost dragostea prefăcută, astea ți-au fost desmerdările tale înveninate?! Nu știi ce mă oprește să te ucid. Iar tu, Marte, măcelar fioros, vei cunoaște pedeapsa ciocanelor mele. Am să vă pun pe amândoi pe foc.

Marte. Opopoi!

Helios (lui Mercur). Fiu al Maei, nu-l lăsa să facă gălăgie.

Mercur. Liniștește-te, Vulcan, o să te audă zeii dela banchetul lui Jupiter.

Vulcan. Nu-mi pasă nici de zei, nici de oameni: voesc răsbunare.

Helios. Hei, astynomos, fă-ți datoria. Încheie procesul-verbal.

Astynomul (scoate cerneala și condeiul, scrie citind): „Eu, astynomul circumscripției Olimpului . . .“

Vulcan. Am să te dau afară din casa mea,

---

¹⁾ Cuvântul e în Homer.

femeie nerușinată. Să te duci la tată-tău, la Jupiter, dar să-mi dai îndărăt toate darurile ce ți-am făcut înainte de nuntă și după nuntă.

Venus. Iertare, mărinimosule Vulcan!

Vulcan. Iar acum o să vă las astfel legați patruzeci de zile și patruzeci de nopți spre batjocora zeilor.

Mercur (învârtindu-se pe lângă Venus, încet). Crede-mă că compătimesc cu tine, dulce Venus... Înaintea ta însă se deschide acum o frumoasă cale: despărțindu-te de uriciosul Vulcan, vei putea gustă după voință din toate plăcerile ce ți-au fost oprite până acum.

Venus. Nerușinatule!

Vulcan... Patruzeci de zile am să vă țin astfel, nemâncăți și legați. Opopoi! opopoi!

(Câțiva zei intră însoțind pe bătrânul Neptun)

Neptun. Ce înseamnă acest sgomot? Am părăsit palatul ilustrului Jupiter pentru a vedea care e pricina atâtor țipete.

Vulcan. Opopoi! Privește, Neptun, înșelăciunea Venerii, soția mea necredincioasă.

Neptun. Și ce ai de gând să faci acum, Vulcan?

Vulcan. Să-i țin astfel legați patruzeci de

zile și patruzeci de nopți, și apoi să trimet îndărăt acasă pe Venus.

Neptun. Hotărârile tale nu sunt cumiți zeule înșelat. Au nu ai pe suflet demnitatea zeilor? nu vezi că credința piere pe fiecare zi? Pentru a mai aveà fideli, trebuie să ne arătăm cu adevărat zei, acoperind micimile ce ni s'ar puteà întâmplà. Nu trebuie să dăm pilde urîte oamenilor, dacă voim ca fumul jertfelor să se mai ridice spre noi. Nu te gândești oare la sgomotul ce vor face ziarele când vor aflà de acest scandal divin? *Curierul Olimpului* se va vinde în mii de ediții, răspândind în toate părțile rușinea ta ce e și rușinea noastră, a zeilor.

Zei (în cor). Cuvintele tale sunt înțelepte, Neptun.

Neptun. Pentru aceea, înainte de a se prinde de veste, desfă-i din lanțurile nevăzute.

Vulcan. Nu-i voiu desface!

Zei (în cor). Ascultă povața zeului ilustru și desleagă-i din lanțuri.

Vulcan. O fac pentru tine, Neptun, pe care te-am cinstit întotdeauna ca pe un tată.

(Vulcan risipește lanțurile. Marte svâcnește deodată pe ușe).

Helios. Hei! Marte, ți-ai uitat coiful și sabia.

Mercur (râzând). S'a făcut nevăzut.

Neptun. Ascultându-mă, Vulcan, ai arătat mai multă înțelepciune decât mine povățuindu-te, căci e mai greu să ascuți decât să povățuești. Acum îți mai dau încă un sfat.

Vulcan. Te ascult.

Neptun. Înainte de a te despărți de cea mai frumoasă dintre zeițe, de scumpa mea nepoată Venus, închide-te cu ea în palatul tău trei zile și trei nopți. Și dacă nu va isbuti să te înduplece s'o erți în acest răstimp, trimete-o îndărăt la Jupiter.

Toți zeii (afară de Mercur). Ascultă-i povața înțeleaptă, zeule ilustru!

Vulcan (după ce se cumpănește). Te voi ascultă, Neptun.

Venus (căzându-i în brațe). Soțulmeu iubit, îți cer un răstimp mai scurt, până când aurora cu degetele de trandafiri va bate în geamurile palatului... Dacă nu mă vei ierta până atunci, să mă alungi din culcușul tău, cu ocările cele mai mari.

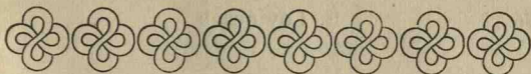
Neptun. Acum, zeilor, nu ne rămâne decât să ne ducem strigând: noapte bună, Vulcan și Venus!

Zei (ieșind). Noapte bună, fericiți soți!

Mercur (sîc-și). Am scăpat-o și acum din mână!

Un reporter (ce stătuse nevăzut într'un colț). Și acum repede la tipografia *Curierului Olimpului*: mâine dimineată toată lumea va cunoaște adulterul din Olimp, în ediție specială.

INTR'O ZI DE CURSE...

— SCENETĂ —

În salonul lui Aristide Martziani. Pe un fotoliu Tina, nerăbdătoare, privește mereu spre ușă... Ora 7 seara.
Intră Toto Helescu).

Tina (venind spre ușă). Tu ești, Toto?

Toto (cu o mișcare de părere de rău). Da, eu. N'am ce face... eu sunt! Crede-mă c'aș vrea să fie altul. (Ii ia mânele) Știi că ard!

Tina. Ah, Toto, nu mai trăiește de frică.

Toto (o sărută). Mititica! (privind de jur împrejur). N'a venit încă?

Tina. A fost în lipsa mea; a întrebat de mine și a plecat apoi. „Nu știu ce aveà domnii, mi-a spus Katy, dar erà tulburat. M'a întrebat la ce oră ați ieșit și apoi s'a dus fără să zică o vorbă“. Ah, Toto, Toto, sunt nenorocită! Ce să fac?

Toto. Întâiu trebuie să nu te sperii. Liniștește-te.... Știi ce? Să facem ca și cum nu s'ar fi întâmplat nimic (și ia din nou mânele). Mă iubești?

Tina (tace).

Toto. Cine tace, nu zice nu. Ce mâni albe și frumoase ai!

Tina. Toto!

Toto (sărutându-le). Fiindcă le-am sărutat atât! O mână de femeie nu-i albă și frumoasă decât sărutată.

Tina. Toto, Toto, poate să vie! Nu-i timpul acum. Ce spui tu: m'a văzut, ori nu m'a văzut?

Toto. Nu te-a văzut.

Tina. De unde știi? Cine ți-a spus?

Toto. Mai întâiu pentru că... așa vreau eu!... Îmi spune ceva că nu te-a văzut (stăpânindu-se). Și pe urmă sunt sigur; da, sunt sigur! Aristide e bărbatul tău.

Tina. Și ce are a face?

Toto. Cum ce are a face? E bărbatul tău, nu-i așa?... Ei bine, draga mea, un bărbat nu vede, nu poate să vadă, prin definiție... Toată lumea știe; vecinul, birjarul, trecătorul nepăsător pot ști; bărbatul însă nu trebuie să

știe nimic, nu poate să vadă nimic. Să îndrăznească numai Aristide să spună ceva și să vezi ce i-aș răspunde!

Tina. Ce i-ai răspunde?

Toto. Că nu-și îndeplinește datoria de bărbat. Bărbatul trebuie să fie orb.

Tina. Cum poți glumi tocmai acum (ți ia mâna). Pune mâna pe inimă de vezi cum bate! Și tu râzi; ce-ți pasă! Dar știi că dacă ne prinde, ne ucide pe amândoi?

Toto (dând din cap). N'ar fi rău să fiu ucis pe câtva timp... Aș scăpa mai întâiu de datorii și apoi aș începe viața din nou! Trebuie să fie fermecător, să începi viața din nou! Negreșit că tot cu tine aș voi s'o încep! Nu te las!

Tina. Lasă-mă! (se smuncește). Nu-ți dai seamă de primejdie. În loc să-mi spui ce crezi că e mai bine de făcut, glumești.

Toto. Ce vrei să-ți spun?

Tina. M'a văzut ori nu?

Toto. Eu zic nu. Dar, la urmă, de unde voești să știi?

Tina. Va să zică nu știi... așa... nu știi!... Asta înseamnă că m'a văzut. Mărturisește-o!

Toto. N'am zis nimic.

Tina. Ai mărturisit-o. Bun. Ne-a văzut. M'ai nenorocit, Toto... Il simțeam tot timpul în spate. Parcă îmi spuneà cineva că mă urmărește și-mi erà frică să mă întorc... Am intrat la tine...

Toto. Ca o pasăre speriată...

Tina. L-ai văzut cum se învârteà în jurul casei... cum pândià spre ușă și spre geamuri... și cu ce putere a sunat? Ai fi zis că voià să sdrobească totul. Trebuie să știe! (frământându-se). Nu se poate altfel. Ce mă fac eu? Spune, ce mă fac? Cine s'ar fi așteptat? Îl știam la Băneasa.

Toto. În adevăr, bărbatul tău a căzut ca un fir de păr în mâncare.

Tina. Toto!

Toto. Pentru ce nu s'a dus la Băneasa? Cine l-a pus să rămână în oraș? Te bănuia poate?

Tina. Nu, nu. Niciodată n'a arătat că mă bănuiește. Întâmplarea numai! Ah, ce întâmplare! Când mă gândesc că acuși trebuie să vină, și că ne găsește pe amândoi aici, stând de vorbă, îmi vine să fug în lumea largă. Tu nu-l cunoști. Nu știi de ce-i în stare.

Toto. O să-l vedem acum de ce-i în stare... (după o clipă). Adecă la drept vorbind, n'aş prea vreă s'o văd; n'aş fi ținut chiar să viu astăseară la masă la tine. Pentru întâia oară în viață, crede-mă!

Tina. Atât ar fi trebuit să nu fi venit! Ce ar fi zis? Ar fi fost ca și cum i-am fi mărturisit totul.

Toto. Asta mi-am zis și eu. Trebuie să mă duc, n'am ce face. Să mă arăt îndrăsneț. Și-apoi de trei ani n'a trecut o singură duminică în care să fi lipsit dela masă la voi. Ar fi fost ciudat să lipsesc tocmai acum când te-a văzut.

Tina. Va să zică m'a văzut?...

Toto. Adecă nu, când ți se pare că te-a văzut.

Tina. Ah, Toto, învață-mă ce să fac? Ce să-i spun? Sunt cu moartea în suflet.

Toto. Cel dintâiu lucru de făcut e să-i spui că nu-i adevărat, și cel din urmă e tot ăsta. Nu e adevărat! Cum n'are nici o probă sigură, nu poate dovedi cu nimic.

Tina (frământându-se). Pentru ce am venit azi la tine? De-aș fi știut!

Toto. Eu ce ți-am spus? Nu veni! M'aș fi

dus și eu la curse, dar afară de asta aveam parcă o presimțire că o să se întâmple ceva. Nu știam ce, dar oricum... Iată că s'a întâmplat!

Tina. Nu mai rămâneà decât să dai vina pe mine!

Toto. Nu. Dar tu ai ținut numai decât să vii azi la cinci. Te-am rugat să nu vii, n'ai voit însă cu niciun preț.

Tina. De unde voiai să știu că Aristide nu se duce la curse? Când a voit să mă ia și pe mine i-am răspuns că mă doare capul și că nu mă duc. Țineam să te văd. Eu nu trăiesc decât când sunt lângă tine, decât când sunt a ta... Și acum în schimb!... Nu, nu asta nu-i viață!...

Toto. Șterge-ți ochii... Nu fi copilă... Hai, repede... Nu-i vina ta, e a mea.

Tina. Nu-i nici vina ta.

Toto. Atunci e a lui Aristide! Cine l-a pus să te urmărească!

Tina. Crezi că m'a urmărit?

Toto. Psst! Nu cred nimic... (se aud pași în vestibul). Vine! (solemn). Și va să zică Aristide e la curse, a întârziat puțin.

Aristide (din ușă). N'am fost la curse.

Toto. Bunăseara Aristide, de tine vorbeam. Cum n'ai fost la curse? Nevastă-ta îmi spuneă că te-ai dus la Băneasa.

Aristide. M'am întâlnit cu un prieten și ne-am dus aiurea... Am fost să vedem pe Mladiki, care e bolnav, dar numai până la cinci. (Privindu-i cu încordare). Numai până la cinci.

Tina. Și dela cinci până acum unde ai fost?

Aristide (silabisind). La cinci, am venit; am trecut pe Calea Victoriei, apoi pe strada Clementei... am străbătut prin Grădina Icoanei... și apoi am intrat pe strada Armașului... Ei bine?

Toto. Și pe urmă?

Aristide (trântind mânușele pe masă). Vă faceți că nu înțelegeți! Ha! vă faceți că nu înțelegeți! Nu mă așteptam la atâta îndrăsneală. (căt-re Tina). Ei bine, te-am văzut!...

Tina. Pe mine? Da, am ieșit să iau puțin aer, mă durea capul... M'am dus pe bulevard spre Cotroceni...

Aristide. Nu, nu. Să nu crezi că merge... Te-am văzut cum ai cotit pe Clementa, cum ai trecut prin grădina Icoanei și ai apucat prin Armașul. Înțelegi tu, te-am văzut!...

Tina. Ți-a părut. N'am fost pe acolo. Dar ce ai de vorbești așa de răstit?

Aristide. De ce vorbesc răstit? Vrei să știi? Ei bine, o să-ți spun: mă înșeli. Știu totul!

Tina. Aristide! Nu suntem singuri. Ia seama ce vorbești.

Aristide. Tocmai că nu suntem singuri (arătând pe Toto). Iată și complicele.

Toto. Eu?

Aristide. Tu.

Toto (tace).

Aristide. De ce taci? Vorbește!

Toto (tace).

Aristide. Vorbește, îți spun!

Toto. Să vorbesc? Te ascult încă! Taci și tot te ascult. Înțelegi tu acum de ce nu zic nimic?

Aristide. N'ai ce răspunde.

Toto (rece). Ascultă, Aristide. Tu te-ai născut la Sinaia și eu la București. Ai câteva sute de metri de înălțime mai mult ca mine, nu zic nu, dar tot cred că mă iei prea de sus, dragul meu.

Aristide (însfumând). N'o să-ți meargă cu astfel de glume... (către Tina). Te-am văzut când ai intrat la dânsul. Ați tras obloanele

de lemn dela uşă, dar ce are aface! Ştiu bine că erai tu. Am sunat şi nimeni nu mi-a răspuns, desigur c'ai dat drumul şi la servitori în oraş. Aţi rămas singuri; credeţi că eu sunt la Băneasa! Ha, dar am să-mi fac dreptatea ce mi se cuvine. Aveţi îndrăsneala să spuneţi că nu-i aşà?

Toto (stăpân pe el). Dar dacă ți s'a părut?

Aristide. Mi s'a părut? In astfel de lucruri şi aparenţa ar fi un început de realitate... Dar nu mi s'a părut... Am văzut totul cu ochii mei. Şi când am sunat, de ce n'ai ieşit tu, de ce n'a ieşit nimeni dacă mi s'a părut? V'aş fi ucis ca pe nişte pui de vrabie, de aceea... V'a fost frică. Mărturiseşte!

Tina. Vino-ţi în fire, *Aristide*. O să te creadă domnul Helescu nebun, cu presupunerile tale. Ți s'a părut, omul... Am fost pe Bulevard, cum ți-am spus şi nimic mai mult. Ai văzut poate o altă femeie, pe altcineva, cu care m'ai asemuit pe la spate...

Aristide. O să-mi spui acum că nu te cunosc pe tine! Erai tu: uite cu rochia asta *gris-fer*, şi cu pălăria ta cu păsări. Spune n'ai ieşit cu dânsa?

Tina. Da. Dar asta nu înseamnă nimica.

Câte n'au pălărie cu paseri și rochie ca mine!..

Aristide. Și statura ta?

Tina. Și statura mea.

Aristide. Și mersul tău?

Tina. Și mersul meu. Ce mare lucru!

Aristide. Să nu-ți închipui c'o să mă faci să cred ceeace spui tu și nu ceeace am văzut eu... Ați avut noroc că v'ați ferecat înăuntru și că n'am putut intra. Te-am pândit un ceas pe din față. Numai mai târziu m'am gândit că mai e o ieșire prin grădină. Am venit repede acasă să văd dacă nu ești aici, și în timpul ăsta tu ai plecat pe din dos. Așa-i?

Toto. Și dacă te înșeli?

Aristide. Cum să mă înșel? De ce n'ai deschis atunci când am sunat și am bătut în ușă?

Toto. Dar dacă eră altcineva la mine, cum puteam să-ți deschid?

Aristide. Altcineva? Cine atunci?

Toto. Imi pare că ceri prea mult...

Aristide. Trebuie să știi cine eră.

Tina. Presupune... Nu, desigur chiar că

eră o altă femeie, ce-mi samănă... Cum să-ți deschidă? Judecă și tu.

Aristide. Să-mi spună cine eră.

Tina. Cum poate să-ți spună?

Toto. Ascultă, Aristide, vezi o femeie intrând la mine, cu rochia și pălăria ca nevastă-ta, de unde scoți că eră chiar nevastă-ta?

Aristide. Atunci trebuie să-mi spui cine eră?

Toto. Era o femeie din lume... Cum pot să-i dau numele?... Cum ai crede tu una ca asta? Aș fi un om de nimic, dacă m'aș juca cu cinstea și cu liniștea unei femei... Gândește-te bine că nu se poate. Fii și drept după cum ești Aristide.

Aristide. Imi trebuie numele acelei femei!

Toto. Recunosc că seamănă cu nevasta ta și că se îmbracă uneori la fel... Recunosc că ești în drept să ai oarecari bănuieli... Dar nu-mi cere să-i spun numele! E neomenos... Iți dau cuvântul meu că eră altci-neva... Acum te-ai convins?

Aristide. Nu se prind astfel de lucruri cu mine. Nu vreau să știu. O singură dovadă poți face, dându-mi numele. Altminteri știu

ce-mi rămâne de făcut. Și va fi îngrozitor.
Țiu totdeauna ceeace făgăduesc.

Tina. Aristide!

Aristide. Numele, atât vreau!

Toto. Ții numai decât să fac o murdărie?

Aristide. Mai bine o murdărie decât o crimă. Și apoi, aci nu suntem decât noi, prin urmare lucrul rămâne între noi.

Toto. Imi juri că nu vei spune nimă-nui?

Aristide. Iți jur.

Toto. O să-ți pară rău... E cineva, ce-ți place și ție...

Aristide. Cine?

Toto. Știu că-i faci și curte... Litty...

Aristide. Care Litty?

Toto. Ci bine, dacă vrei să știi numai decât, e Madeleine Grănescu.

Tina (veselă). Vezi, Aristide... Madeleine îmi seamănă, și la statură și la mers, și la pălărie și la rochie... Ce zici?

Aristide. Litty! Litty Grănescu, nu se poate!

Toto. Dacă îți spun.

Aristide. Foarte bine. Acum trebuie să-mi

dovedești că tu ai relații cu Litty și că astăzi la cinci a fost la tine.

Tina. Aristide!

Aristide. Imi trebuie numai decât și dovada asta. Altminteri ți-aș putea spune că minți. Nu-mi scapi din mână, dându-mi un nume de femeie la întâmplare.

Toto. Și dacă n'aș avea nici o dovadă?

Aristide. Trebuie să ai... o scrisoare... ceva... cât de puțin.

Tina. Aristide!

Toto. Ții numai decât?

Aristide (punând mâna deasupra buzunarului în care se vede forma unui lucru mare, un revolver poate). Numai decât!

Toto (hotărît). Atunci bine. E vina ta (scoate o scrisoare din buzunarul hainei). Citește!

Aristide. (uitându-se pe copertă, citește) „Domnului Constantin Helescu, strada Armașului“... E scrisoarea Madeleinei, o cunosc (deschide plicul): Toto drăguț, spune-mi de pot veni pe la tine. Duminecă la cinci? Griguță pleacă la curse și rămân singură. A ta, Litty“ (vesel, înseninându-se). Ai dreptate, așa e! Cine ar fi crezut! Iartă-mă, dragul meu. Imi pare

rău de Litty, dar mai rău mi-ar fi părut de nevastă-mea...

Tina (îi smuncește scrisoarea din mână și o citește, galbenă de mânie). **A! așa-i! E Litty! De aceea nu voi ai cu nici un preț să viu la cinci! Așteptai pe cealaltă! Ieși! ieși!**

POVESTEA LUI COCO

(FRAGMENT)

I

Coco se pregătește...

Constantin Vizeure — pentru toată lumea *Coco* — e băiat de familie. Toți îi caută prietenia; doamnele, în deosebi, pentrucă e îndrășneț, și îndrășneala lui nu dă de bănuț nimănuț. E așa de tânăr! Scena se petrece la băi, unde legăturile se fac repede. Dimineața în parc, *Coco* stă de vorbă cu d. *Valerian* — 30 de ani, — din București. Vorbese ca prieteni vechi, deși abia se cunose și nu știu aproape nimic unul de altul.

D. Valerian. Câți ani ai, *Coco*?

Coco. Șaptesprezece, am împlinit în ziua Crucii...

D. Valerian. Nu-i pari. Și cu școala cum stăm? am terminat ori terminăm?

Coco (desgustat). Nu tocmai bine! Mai am

o ređută: clasa patra. Mă prezint în Septembrie ca particular.

D. Valerian (înmărmurit). Ce stai de vorbești?

Coco. Adevărul.

D. Valerian. Șaptesprezece ani și clasa patra! Se poate? Nu mi se pare deloc.

Coco (adânc). Știi dumneata, domnule Valerian, că 'n ziua de azi toate par adevărate, afară de adevărul însuși!

D. Valerian. Nu glumești, Coco?

Coco. Nu glumesc. Curatul adevăr!

D. Valerian. O fi curatul adevăr, dar să știi că-i un adevăr foarte puțin curat... Șaptesprezece ani și clasa patra!

Coco. Și încă n'am trecut-o!... Ce vrei, domnule Valerian, e grea viața, nu-i ca pe când erai d-ta tânăr ca mine. S'a schimbat; examenele sunt mai grele. Și apoi ți se cer atâtea lucruri de care n'o să ai niciodată nevoie! O curată pierdere de vreme.

D. Valerian. Și pentru ce vrei să dai în particular? pentru ce n'ai urmat la stat?...

Coco. Nu că nu m'aș fi împăcat cu Statul. Dar, vezi, pe domnul Niculescu nu puteam să-l sufăr. Nu eră supțire de loc; se vedeă

cât de colo neamul rău: fiu de țăran sau de popă! Și, cum îți spun, într'o zi, mă scoate la lecție, la istorie, că erà de istorie. Mă întreabă despre dinastia Plantagenetilor. Nu știam nimic: dar nimic! cum nu știe brădulețul ăsta. Eu însă nu pot tăceà: un obicei al meu! Trebuie să vorbesc, să spun ceva... Și-am început să îndrug. Ce spuneam anume, nici eu nu mai știu, dar îmi mergeà gura. Și unde de odată domnu' Niculescu se uită crunt la mine, zicând: „Viezure, nu te-am chemat aci să spui nerozii!“ Mi-a tăiat șirul! M'am făcut roș, și nu știu ce-mi veni să-i răspund: „Nici să le aud!...“ S'a înfuriat foc, a trântit cu pumnul în masă și a ieșit apoi. M'a dat afară pe tot anul. Nu-mi pare rău. Mai bine particular! Sunt liber, și nu-l voi vedea pe domnu' Niculescu decât odată pe an. Tot am câștigat ceva.

D. Valerian. Și tatăl dumitale ce-a zis?

Coco (cu cea mai firească mirare). Papà? Ce să zică papà? Nu l-a dat pe dânsul afară, ci pe mine...

D. Valerian. Ori cum, papà aveà tot dreptul să...

Coco. Dumneata nu cunoști pe papà! Dar

deloc, deloc! Papà e bun. Nu-l laud pentru că mi-i tată, căci între noi ăștia nu înseamnă nimic... Dar așa-i! Are idei sănătoase: nu se amestecă în ce nu-l privește. O, papà e un om... e un om... cum să zic? Nu găsesse cuvântul, dar așa că-i drept?

D. Valerian. Ce?

Coco. Cuvântul.

D. Valerian. E drept. Mai ales că nu l-ai găsit! Și va să zică papà nu-ți spune nimic c'ai întârziat atât; nici ceilalți?

Coco. Dumneata, domnule Valerian, nu ne cunoști familia. Nimeni nu-mi spune nimic, nici papà, nici surorile, nici mama, când trăia... N'am auzit în vieța mea o vorbă rea, dela ei din casă.

D. Valerian. Se vede c'ai fost bun și ascultător.

Coco (zâmbind). Dimpotrivă.

D. Valerian. Nu te înțeleg, Coco.

Coco. A! domnule Valerian, ai cetit de sigur mai multe decât mine, dar tot cunosc și eu lucruri pe cari dumneata nu le cunoști. N'am fost bun, dimpotrivă am fost rău, rău cum nu-ți poți închipui. Când eram mic, mă supăram din toate cele, plângeam, mă apu-

cam la bătaie, nu voiam să viu la masă... Tuturor le erà frică de mine și mă căutau rugători cu ochii, ca să-mi intre în voie... Bietele surori, numai ele știu câte au suferit de pe urma mea! Totdeauna mama îmi dădea dreptate mie. Puteam să fac or'ce, tot eu eram „băiatul cel bun al lui maman“. Dimineața, numai pe mine mă întrebà ce să pregătească la masă, căci dacă nu-mi plăcea un fel, isbeam tacâmul de podele, și nu mâncam nimic toată ziua. Să fi văzut atunci pe maman cum alergà după mine, cum mă sărutà și cum îmi cereà iertare, că doar m'oiu întoarce îndărăt... Vezi, domnule Valerian, să știi dela mine că pentru a fi „băiat bun“ mijlocul cel mai sigur e să fii rău, și pentru a fi iubit, trebuie să fii temut. Părinții nu iubesc decât pe copiii răutăcioși.

D. Valerian. Ceeace spui, Coco, e foarte adânc. Se poate să ai dreptate. Dar dacă papà nu-ți spune nimic, tu nu te gândești cu remușcare c'ai pierdut atâta vreme?...

Coco. Ce să fi făcut? Dacă nu se putea altfel. Sunt ca și mort.

D. Valerian. Cum ca și mort? Nu te înțeleg, Coco.

Coco. Nu te uită că mă vezi gras. Sunt bolnav. Mai nimic nu e bun în mine.

D. Valerian. Ce ai, Coco?

Coco. Ce am? Intreabă-mă ce n'am? Inima nu merge bine, am palpitații, stomacul nu mistuie, neurastenia mă paște, și pe urmă nervii... ah, nervii! Dumneata nu știi cât sufer de nervi, când mă apucă... Intreabă pe papă. Ce vrei, moștenire dela maman!

D. Valerian. Cum dela maman?

Coco. Maman a murit la Viena, s'o fi văzut! (face un gest la cap). Eră... dar, știi, grozav! De două ori a voit să se arunce pe fereastră.

D. Valerian. Dar papă, e voinic.

Coco. Papă, da! Pare. Și cu toate astea ce necaz n'a avut până ce a risipit cele șapte moșii rămase dela bunicul! Șapte moșii nu e lucru puțin! Și să ajungi apoi ca Iov, adică nu tocmai ca Iov — știi că am surori de măritat — dar, în sfârșit! N'ai s'o spui nimănui, și nici n'ai de gând să te însori?

D. Valerian. Fii fără grije.

Coco. Șapte moșii! Dar bunicul! Bunicul, Ioniță Viezure, a fost vornic pe timpul lui Mihalache Sturza! Tatăl lui, Iliuță Viezure, a fost mare logofăt al țării de sus sub Șuțu,

nu știu care... Știi, mie logofăt, agă, postelnic nu-mai spun mare lucru, nici nu știu bine ce înseamnă. Dar, ori cum, să-i vezi pe toți cum te privesc de pe pereți, cu ochii lor încruntați, cu blana de vulpe în cap și cu caf-tanul cenușiu, tot e ceva... Mă trece parcă un fior prin vine când mă gândesc că strămoșii mei cinsteau la masă cu Alexandru cel bun din istoria lui Tocilescu. E grea moștenire să te scobori dintr'un neam mare!

D. Valerian (suptire). Ce păcat însă că te scobori...

Coco (înțelegând). Dacă nu mă pot urcă! Nu se poate altminteri. De aceea sufăr de inimă, de stomac, de nervi... Sunt ca și mort, trebuie să mă grăbesc ca să gust ce e de gustat și să nu mă împedec de domnu' Niculescu prea dese ori.

D. Valerian. Și acum ce faci, Coco? Te pregătești pentru examen, pentru „redută“, cum zici.

Coco. Eu! Asta nu. Aci sunt ca să mă odihnesc. Înțelegi, după un an de muncă...

D. Valerian (zâmbind). După un an de muncă, o!

Coco. Adică vorba vine... E drept că n'am

citit nimic tot anul... Dar dacă am fost vinovat, atunci am fost, nu acum... Acum fac ca d-ta, ca toată lumea, mă odihnesc. E foarte firese.

D. Valerian. Ai dreptate, Coco.

Coco. Dar, îmi dai voie, d-ta ești din București?

D. Valerian. Din București.

Coco. Ce fericit ești!

D. Valerian. Pentruce, Coco?

Coco. Pentrucă cunoști pe Mimi. Nu se poate să n'o cunoști!

D. Valerian. Care Mimi?

Coco. Cum, care Mimi? O singură Mimi e în toată țara românească, și aceea e în București. Frumoasa Mimi, cu părul de aur... *Mimi*, în sfârșit... Ah, dacă am și eu vreun ideal în viață, e să cunosc pe Mimi!

D. Valerian. Nu ți-ai pus prea departe idealul: semn de înțelepciune. Dar ai văzut-o vreodată?

Coco. Niciodată. Nu face nimic, însă. O am acasă în zeci de fotografii, și cărți poștale ilustrate, din față, din profil, cu pălărie, fără pălărie, îmbrăcată, desbrăcată. Toți păreții odăii mele sunt împodobiiți numai cu

Mimi. Imi zâmbește din douăzeci de guri. Papà are pe vornicul Ioniță Viezure și pe logofătul Iliuță Viezure; eu mă mulțumesc cu Mimi. S'au schimbat timpurile.

D. Valerian. Și papà ce zice de Mimì?

Coco. Nu știu ce zice, dar bănuiesc că nu-i place. Cum papà are cincizeci de ani, trebuie să-i placă fete mai tinere.

D. Valerian. Nu, Coco. Voiam să spun ce zice de fotografiile din odaia ta?

Coco. Nu i le-am arătat încă. Papà e totdeauna cu treburi. N'a pus niciodată piciorul în odaia mea.

D. Valerian. Și până la Mimì, nu te mângâi tu altminteri, Coco?

Coco. O, asta! Nu zic nu. . . Și în Iașul nostru sunt cântărețe nostime, dar niciuna nu e ca Mimì.

D. Valerian. Va să zică cunoști cântărețe, Coco? Papà îți dă bani mulți?

Coco. Papà? Nu-mi dă nimic. Papà n'are bani de ajuns pentru dânsul.

D. Valerian. Atunci?

Coco. O mătușe mi-a lăsat o moșioară. Și până să am douăzeci și unu de ani, mai împrumut și eu.

D. Valerian. Dela cămătari. Câteva sute?

Coco. Până acum cinci mii—am luat. Dar am iscălit pentru cincisprezece mii. S'au scumpit și cămătarii. Trăim în vremuri grele (trecând mâna pe frunte). Știi ce, să nu mai vorbim de femei. Imi vine rău, aici la băi.

D. Valerian. Să vorbim atunci de școală.

Coco. Nici de asta (după o clipă). Adecă ce ai zice dacă ași veni să trec clasa patra la București? Scap și de domnu' Niculescu... La Iași sunt prea cunoscut și nimeni nu-i om mare în orașul lui. La București se schimbă lucrul. Și apoi pot cunoaște și pe Mimì.

D. Valerian. Minunat!

Coco. Mi-ar trebui însă ceva protecții... Dumneata trebuie să ai mulți cunoscuți... Ce zici, n'ai putea pune câte o vorbă, ici și colo? Te rog frumos.

D. Valerian. Pentru tine ași face orice, Coco. Imi placi. Dar știi la oral ca la oral poți să nu știi, dar în teză altceva. Tezele rămân, să nu scrii nerozii, Coco.

Coco (sincer). Fii fără grije, domnule Valerian!.. O să le dau în alb. Eu totdeauna

le-am dat în alb. Pentruce să scriu nerozii? Vorba dumitale: rămân. Mă iscălese numai.

D. Valerian (zâmbind). În adevăr e mijlocul cel mai bun. Dă-le în alb. Dar spune-mi, Coco, te-ai gândit vreodată la viitor? ce ai de gând să faci?

Coco. Aș vrea să fac ceva unde e mai puțin de făcut, înțelegi! Ce ai zice de științele de stat? Frumos lucru, nu-i așa? Și apoi consul, adică nu, vice-consul. Nu prea știu bine care e deosebirea, dar sună mai bine, *vice-consul*. Trebuie să fie bine vice-consul într'o țară străină, în vreun oraș mare: strănepotul lui Iliuță Viezure! Să se sperie și Nemții, și Franțuzii!

D. Valerian. Foarte cuminte, Coco.

Coco. Iar dacă n'oiu putea face chiar nimic, o să cer să mă numească, știu eu ce? Șef de muzică; te strâmbi la lume și dai din băț... Nu! Ce o să zică Iliuță Viezure când o să-și vadă strănepotul lui șef de muzică? O să se încrunte... A, da! Mai bine deputat: alb la alb și atât! Ca și papà.

D. Valerian. Minunat.

Coco. În scaunul lui papà chiar... Loc

ținerilor! Nu așa? A, dar atunci e și mai bine, nu mă mai duc la examen. Pentru ca să ajung deputat nu-i nevoie... Și apoi ce-o să-i mai torn eu o lege specială lui domnu' Niculescu!

II

Coco împrumută'...

Coco a ajuns student, la București; toate se întâmplă. Joacă la cărți și la curse unde, firește, pierde. Totdeauna are nevoie de bani. Împrumută dela cine poate, ostenind multe bunevoînți. Când îl vezi, e în căutarea unui împrumut. Se isbește piept în piept cu d. Valerian pe Calea Victoriei.

Coco (luminându-se). Ce întâmplare! Chiar la d-ta mergeam.

D. Valerian (obișnuit cu astfel de „întâmplări“). Mi se pare că n'ai să mă găsești acasă.

Coco. Un cuvânt mai mult să mă bucur că te-am întâlnit pe stradă... Hai, ce zici de vremea asta? Uite ce sloată pe jos... Măcar de-ar ninge!

D. Valerian. Cum să ningă? Ii e frică și zăpezii să cadă ca să nu se murdărească.

Coco. Ai dreptate. Nu s'ar mai putea spune:

alb ca zăpada. (O tăcere lungă. Coco nu știe cum să înceapă; D. Valerian tace: el știe ce-l așteaptă. Intr'un târziu).

D. Valerian. Mai taci, Coco! Să nu vorbim cu toți la olaltă că nu se înțelege nimic. Dar de ce ești așa de trist, Coco? Ia privește-l: trist, trist ca o cămilă...

Coco. Adevărat. Cum să nu fiu trist când vezi vremea asta? Uite-te la noroiu...: uită-te la oamenii ce trec alături... Ce Dumnezeu i-a mai făcut? De ce trăiesc mai mult, mi se pare că lumea-i mai urâtă și că viața-i o povară amarnică de răbdat...

D. Valerian (tăindu-i vorba). Coco, mă prind c'ai pierdut la bacara...

Coco. Nu.

D. Valerian. Ba da.

Coco. Ba nu.

D. Valerian. Ba da.

Coco (cu simplitate). Nu, la maus...

D. Valerian. Mult?

Coco. Două sute, și nu mai am un ban... M'am gândit la d-ta și drept să-ți spun nu îndrăsneară. Ai fost atât de bun cu mine întotdeauna. Îți datorez... să nu crezi c'am uitat!.. Nu, nu. Nu-mi uit datoriile. Să rotunjim

numai suma. (Cu demnitate). Și pe urmă știi d-ta, domnule Valerian, că nu-s cel dintâiu venit.

D. Valerian. Firește; mi-au mai cerut azi doi înaintea ta.

Coco (râzând). Voiam să zic... Nu mă luă la vale: D-ta, domnule Valerian, mă cunoști și pe mine, și pe toți ai casei... E altceva; am mai multă încredere. Știi că sunt băiat de familie și că am ceva bani.

D. Valerian. Bagă de seamă, Coco să nu cumva să rămâi numai cu familia.

Coco. Ar fi lucrul cel mai trist! Dar cu soarta nu te poți pune. Și pe urmă am un viitor înaintea mea... N'am descoperit praful de pușcă — nici chiar pe cel de dinți — dar tot e ceva de mine... Știi că am de gând să-mi trec și examenul întâiu la drept și atunci am să cer un supliment dela papă. O să mi-l dea cu siguranță...

D. Valerian. Pentruce mi le spui mie toate astea?

Coco (bătând mereu cu bățul în trotuar). Iți dau toate cuvintele cu puțință pentru ca să mă împrumuți și de data asta.

D. Valerian. Înțeleg să mi le dai mie, dar

nu să le înfigi în piatră. Nu mai bate cu bățul, se uită trecătorii la tine.

Coco. Imi dai, domnule Valerian?

D. Valerian. Nu prea am, Coco.

Coco. Știu eu că ai; d-ta ai întotdeauna. Nu mă lăsa tocmai acum, când vreau să mă fac om de ispravă și să mă pun pe lucru. Prost nu sunt, nu poți spune. Am și eu conștiință de asta...

D. Valerian (tăind). Dar mi se pare că e singura conștiință pe care o ai.

Coco. Nu mă umili, mai bine ajută-mă. Imi pare rău că ți-am spus că sunt la mare nevoie, căci n'ai observat d-ta, domnule Valerian, că în ziua de azi nu se dă cu împrumut decât celor ce n'au nevoie? Dacă ți-aș fi spus că am vreo câteva mii de lei de prisos, te-ai fi grăbit repede să mă împrumuți fără să-ți fi cerut.

D. Valerian. Văd că și aici, ca și în multe, ești un observator adânc, Coco. Cum ziceai: cu așa spirit pătrunzător ai viitor înaintea ta. Ai să ajungi om mare.

Coco (modest). Om mare, pf! N'am nici o ambiție.

Slujbele însemnate, onorurile, decorațiile nu-mi spun nimic.

Nici nu-ți închipui cât le desprețuesc.

D. Valerian. Bagă de seamă să nu disprețuiești și de a le merită.

Coco. Mi-i frică că o să duc disprețul până acolo. Sunt în toate fără cumpăt.

D. Valerian (măsurându-l). Nu te-ai schimbat de loc. Tot acelaș ai rămas, cum te-am cunoscut întâiu.

Coco. Câțiva ani numai mai mult.

D. Valerian. Chiar și cu vârsta ai rămas pe loc. Ai tot cincisprezece ani mai puțin decât mine.

Coco. S'a schimbat totuși ceva.. Altădată mă împrumutai și acum nu mai vrei. Îți inspir mai puțină încredere. Nu știu de ce. Cu toate astea îți sunt tot așa de recunoscător! Recunoscător ca un câine.

D. Valerian. Imi place mai mult recunoștința câinelui, pentru că nu și-o spune.

Coco. (dând cel din urmă atac). Și să mă crezi, domnule Valerian, că-i pentru cea din urmă dată... Să mă alungi dacă ți-oiu mai cere... Numai două sute de lei, e o datorie făcută pe cuvânt la joc. Și știi, multe datorii nu se plătesc, dar cele făcute la joc trebuie tot-

deauna plătite: e cinstea omului la mijloc. Scapă-mă din încurcătură; altminteri trebuie să-mi sbor creerii. După ce-oiu plăti și datoria asta, nu mai pun mâna pe cărți. Crede-mă.

D. Valerian. Ți-aș putea împrumuta ceva, Coco, dar pe timp hotărît. Crede-mă că nu sunt nici eu în larg.

Coco. Firește că ți-i dau îndărăt în scurt timp.

D. Valerian. Sigur?

Coco. Pe cuvântul meu.

D. Valerian. În cât timp?

Coco. În două săptămâni cel mai târziu. Până atunci primesc cu siguranță suplimentul dela papa. Vin eu singur și ți-i aduc!

D. Valerian. Nu-i nevoie. Viu eu la tine: în două săptămâni hotărît.

Coco. Imi pare rău că ții să te ostenești.

D. Valerian. Nu face nimic. Unde mai stai?

Coco. În Câmpineanu 33, la întâiul, și ca să mă găsești să suni de trei ori; e numărul meu.

D. Valerian. Foarte bine. (Scoate portofoliu și întinde o hârtie de o sută). Poftim.

Coco. Numai o sută?

D. Valerian. Crede-mă că atâta pot.

Coco. Dă-o. (O vără repede în buzunar).

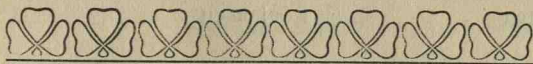
D. Valerian (părintește). Ce zic copiii când le dă mama dulceață?

Coco (cu ciudă). Zic că nu le-a dat de ajuns!..

Peste trei săptămâni. *Coco* e acasă lungit pe canapea, citind un ziar. Se aude soneria.

Coco (ascultând). Una... două... trei... E tot *Valerian*... De șapte zile vine mereu... Bine c'am avut idea să-i spun să sune de trei ori. Știu că-i el și-l las frumos la ușă până ce i s'o urî să mai vie...

HOTUL DE ZENON!

În miezul unei zile de vară străbăteam ulițele Atenei cu domnul Mancea, pe o căldură mare. Soarele nici nu se mai putea privi în dogoreala roșiatică a aerului, ce-ți jucă pe dinainte în mișcări obositoare. Casele albe de marmoră sau văruite resfrângeau și mai mult lumina obositoare. Trebuiai să mergi cu pleoapele închise, întinzând piciorul nesigur ca într'o plutire. Pe uliță nici un trecător, nici o mișcare. Orașul părea adormit. Câți-va chiparoși numai aruncau o dungă de umbră ce se lungea peste stradă. La adăpostul ei câte un câne, cu ochii roșii, cu limba scoasă afară, de pe care ieșeau aburi se opriă speriat. Priviă în toate părțile cu desnădejde. Valurile de căldură se întindeau fără hotare. Apoi, strângându-se, se așeză sleit de puteri, la umbra săracă a copacului. În răstimpuri rare o trăsură treceă. În lumina

amiezii, ea părea o corabie mare, închisă, deasupra căreia se vedeà ațipit un chip omeneș acoperit de o pălărie lustruită de cauciuc, ce făcea jocuri de lumină. În urma trăsurii, nori de praf subțire se ridicau. Câteva clipe pluteai în mijlocul lor. Praful îți pătrundeà prin nări, intrându-ți sub pleoape. Și, privind la valurile lui mișcătoare, mă gândeam la marele sculptor, ce spusese că acest praf ușor și călător a dat sufletului grecesc acea îmboldire de a cutreera lumea pe toate cărările apelor și ale uscatului.

Mergeam astfel, cumpănindu-ne de ameteală și cătând în toate părțile casa ce ne trebuiă. Domnul Mancea în deosebi era obosit. Peste măsură de gras, cu privirea scurtă, el se clătină când într'o parte, când într'alta, trecându-și mâna peste fruntea îmbrobonată. Domnul Mancea era om în vârstă, cărunț și greoi. În fața lui largă și grasă, ochii mici și pe jumătate închiși abia se vedeau. Pe buze îi flutura în totdeauna un zâmbet de nesfârșită bunătate: bunătatea oamenilor grași și a celor ce nu văd bine, ascunzând stângăcia mersului și a mișcărilor. În afară de asta, aveam un desăvârșit respect pentru dom-

nul Mancea, pentru sufletul lui cinstit, pentru inima lui bună și îndatoritoare, și pentru perii lui albi. Mă văzuse de copil și o vară întreagă mă ocrotise în singurătățile unor munți. Întreaga mea copilărie eră străbătută de amintirile cele mai plăcute. În mijlocul ei, îl vedeam pe domnul Mancea, tot atât de gras și de bun, cu privirea blândă și cu zâmbetul pe buze; ar fi fost în stare să se despoae spre a-ți face binele. Acum răsufli necăjit. Își luă mereu pălăria de pae în mână, făcându-și vânt:

— Dragă Nucule, vezi n'am ajuns? Ei, hoțul de Zenon!

Iar eu răspundeam:

— Încă nu, domnule Mancea.

Ajunserăm astfel în calea Academiei ce se deschideă mai largă și mai orbitoare de lumină. Totul păreă că arde sub noi și în jurul nostru. Ne oprirăm, în sfârșit, la casa pe care o căutam: o casă mare, albă, în chip de cub, cu intrarea prin curte. Aveă două rânduri străbătute de nenumărate ferestre, acoperite de storuri. Nici un geam nu zâmbiă vesel și deschis. Totul păreă adormit.

Pășirăm cu sfială. Ni se păreă ca și cum

am fi voit să deșteptăm pe cineva din somn. Apoi sunarăm. În așteptare, domnul Mancea își apropia ochii ceva mai deschiși de ziduri, măsurându-le, privia la podoabele de marmoră, la geamurile largi ale ușii și trecându-și mâna peste fruntea muiată, zâmbia cu înțeleș:

— Ei, hoțul de Zenon!

Nu venia nimeni să ne deschidă. Mai sunarăm odată. Domnul Mancea eră nerăbdător. Neavând ce face, pipăia leii de marmoră ce păziau intrarea, apoi își scotea din nou batista spre a se șterge pe față. Intr'un târziu ușa se deschise, și un glas se auzi de sus, în grecește:

— Cine-i acolo?

Iar eu răspunsei:

— Nu stă aici domnul Sarfidis?

În loc de răspuns, se auzi numai un sgomot de pași grăbiți pe scările de marmoră. Într'o clipă, avurăm dinaintea noastră un om mărunt și încărunțit, ce se repezi la gâtul domnului Mancea cu mișcări iuți de bucurie nestăpânită. Iar domnul Mancea abiă desfăcându-se, îl apucă de mână, îl cercetă cu privirea lui dibuitoare, apoi,

cătând împrejur la bogăția păreților, la mozaicurile răcoroase și la oglinzile ce se ridicau în susul scărilor, murmură:

— Ei, bată-te să te bată de Zenon! Bată-te să te bată...

Zenon nu mai știà ce să facă de bucurie. Il lovià pe domnul Mancea peste pânțelece, șoptind: „Bine, frățicule, se poate una ca asta, să nu-mi scrii că vii!“ Apoi, înțelegând oarecum vorbele și privirea prietenului său, îi cătà și el în față, cu o clipire șireată, ce dispăreà apoi repede.

Ne urcarăm pe scări. Domnul Mancea și Zenon vorbeau pe șoptite. În deosebi Zenon cu cât urcà o treaptă mai mult, cu atât scoborà glasul. Când ajunseră sus, își vorbeau aproape la ureche. Ai fi zis că cineva doarme în odaia de alături. În capul scării o doamnă ne întâmpină. Frumoasă, bine prinsă și cu ochi luminoși și negri, ea ne privià cu mirare. Domnul Mancea, cum o zări, se înroși până în rădăcina părului. Sficiunea ce aveà totdeauna dinaintea femeilor îl coprinse. Se apropie de dânsa, închinându-se, îi sărută mâna, apoi se uită în toate părțile speriat. Zenon zâmbi și ne pofti înăuntru.

Intrarăm într'o odaie răcoroasă, cu staturile trase. Abia câteva ațe de lumină puteau pătrunde printre crăpături, jucându-se peste lucruri. Incolo întunerecul ne învăluia. Veniți din căldura și din lumină de afară, ne simțeam acum bine, în acest adăpost de răcoare și de întuneric. Zenon după ce șopti ceva, ieși. Peste câteva clipe intră din nou, întovărășind la braț un bătrân. Ai fi zis un buinic luat dintr'o cadră veche. Mic și adus din spate în două, cu ochii albaștri pierduți sub gene stufoase, cu șuvițe de păr alb și mare, prinse ici și colo pe cap, cu fața de pergament, brăzdată de cute nenumărate, Plutare Sarfidis pășia cu mersul mărunț și cu privirea adormită. Când se uită la noi, părea că ne vede din altă lume. Privirea lui n'avea nici-o viață; ea era stinsă și fără căldură. Și când începui să ne povestească în cuvinte rare și într'o românească nesigură, amintirile lui despre țara noastră, pe care o părăsise de patruzeci de ani, după ce fusese secretarul caimacamului Toderiță Balș, și după ce agonisise milioane, ai fi crezut că povestește o întâmplare străină de el, ceva ce se pierde în noaptea uitării. Cu fiecare cuvânt făcea o sfor-

țare spre a prinde un crâmpei de lumină, din această boltă de întuneric. Apoi se opriă. Lunecă privirea lui stinsă peste lucruri până ce țintî un portret din părete, la care se uită îndelung. În întunericul odăii însă nu se vedeă decât cadrul de aur, ce lucea. În acest timp Zenon se plimbă mișcat în dosul lui Plutare, apoi ca pentru a alungă o idee supărătoare, isbucni sgomotos:

— Ei, frățicule, am să-ți dau ceva bun și gustos cum n'ai mai văzut.

Și mergând spre ușă, o deschise puțin, strigând:

— Aglae, să ne aduci o dulceață de *naranze*.

Câtevă clipe după aceea, Aglae intră. Ea eră doamna pe care o întâlнисem în susul scării și căreia domnul Mancea îi sărutase mâna cu atâta sfială. Când o văzù, se înroși din nou, înneccându-se cu dulceața. Zenon zâmbi iarăși cu înțeles, apoi începù să ne vorbească despre această portocală sălbatecă din insula Eubea, numită năranză.

Numai bătrânul Plutare părea că nu înțelege nimic. El priviă mereu spre părete, fără o mișcare a pleoapelor. Făcù apoi un semn din

mână lui Zenon, dar acesta părù că se împotrivește.

Plutare ridică atunci capul cu o înfățișare de poruncire. Zenon scoborî privirea cu umilire, ca dinaintea unui stăpân, se duse la fereastră și trase storurile... O lumină de aur pătrunsă în odae, scaldând toate colțurile. Din părete se vedeà acum portretul. Un tânăr în puterea vârstei, cu musteața răsucită și cu privirea îndrăsneată zimbià fericit. Bătrânul cătă din nou la el, cu duioșie. Apoi duioșia lui se prefăcù în durere și lacrimile îl podidiră. N'avù grija să le șteargă, ci le lăsă să curgă pe obrazul lui brăzdat. Zenon ne făcù un semn, ca și cum ar fi voit să ne zică: „Lăsați-l în pace și nu vă puneți mintea cu dânsul“.

Bătrânul se sculă în picioare. Făcù câțiva pași șovăitori prin odae. Se îndreptă spre părete, oprindu-se la tablou, dinaintea căruia se puse în genunchi pe un scaun. Printre lacrimile și gemetele lui înnăbușite, abià se desprindeà un cuvânt: Konstantinos!

Domnul Mancea și cu mine stăteam tăcuți, neînțelegând durerea ce izbucnise deodată, dinnaintea noastră, iar Zenon nu-și află locul:

Plutare se întoarse, ne luă de mână, ducându-ne dinaintea tabloului, apoi începù, gemând:

— Atât aveam: acest tânăr, pe Konstantinos. Priviți-l! Ce frumos erà, ce ochi adânci, și cumiști, ce musteață răsucită și subțire și ce inimă de aur! Mi l-au luat. S'a dus. Unde s'a dus? Unde e mâna nelegiuită ce l-a còprins, strângându-l?...“

Se oprì apoi, lăsând lacrimile în voe. Plângeà ca un copil, răzimându-și capul între mâini. Când se mai potolì, începù din nou:

— „Atât am avut. Și l-am crescut cu așa drag treizeci de ani dearândul, pe acest vlăstar al bătrâneței mele! L'am purtat în brațele astea. Acum a murit, tăiat scurt de o seceră neertătoare, după ce i-am ocrotit suflarea vieții atâta amar de timp, zi cu zi, clipă cu clipă. Konstantinos erà singura mea bucurie. Dacă am trăit o vieață întreagă muncind, știam că aveam pentru cine. Mă vedeam pe mine într'însul, la adăpostul nevoilor, de care m'am isbit cu tinerețea mea, când n'aveam unde să-mi razim capul, trebuind să mă culec cu pumnul sub ceafă, și cu ochii ațintiți către stelele cerului. Pentru dânsul am alergat, m'am chinuit; pentru dânsul am agonisit puținul ce

am astăzi. Acum însă el nu-i. S'a dus, într'o durere scurtă de trei zile, sdrobind atâta iubire. Il vedeți, dar^l mai priviți-l... Așa erà: așa frumos de trup și mândru de suflet. Mîntea lui aveà toate podoabele culturii, culese prin atâtea țari străine, în care l-am trimis. Acum, abià se întorsese. Dar să vă spun totul. Nu sunt decât patru luni. Konstantinos erà așa cum îl vedeți în portret. Un fir de păr n'aveà mai puțin. Vieța erà a lui. Tot ce se poate dorì pe lume aveà cu îmbelșugare. Să-l fi văzut pe calea Patissia, cum plutià în trăsură, zâmbind fericit trecătorilor. Nu erau ochi omenești, care să nu-l soarbă cu privirea lor. Intr'o zi niște prieteni din Anglia sosiră în Atena spre a o vedeà în treacăt. Konstantinos îi întovărăși pretutindeni. Intr'o Mercuri după ameazi — mi-aduc aminte ca acum — se urcară cu toții pe Licabet. Alături de schitul Sfântului Gheorghe, e un isvor cu o apă rece ca ghiața. Au băut din ea, osteniți de drumul urcușului. Când s'a întors seara acasă, Konstantinos simți o căldură ce-l învăluià. Căldura crescù, crescù. Frigurile începură să-l sguide. Toate ajutoarele omenești i-au fost de prisos. După

trei zile, Sâmbătă seară, își dădù suflarea vieții în brațele mele“.

Bătrânul tăcù din nou. Privirea îi rătăci tulbure și umedă peste lucruri apoi pași. Cu mersul lui mărunț, el ne conduse prin încăperile casei. Pretutindeni umbră și întuneric. Bătrânul ridică storurile, lăsând soarele să pătrundă. Mobilele bogate erau toate acoperite, în învelișul lor de pânză. Nici o mișcare alta. Totul părea adormit de mult într'un somn adânc. Și Plutarc se preumblă prin casă, arătând cu mâna la podoabele scumpe și gemând: „La ce bun? Pentru cine le-am adunat eu? Pe aici n'am mai fost dela moartea lui... Ce-mi folosesc toate aceste lucruri?“

Apoi clătină din cap, privind spre Zenon. În privirea lui stinsă se zăria totuși o licărire de ironie amestecată cu neîncredere. Bătrânul dădù din cap, murmurând: „De când a murit Konstantinos, a venit frate-meu Zenon să-mi închidă ochii în liniște“.

Cuvintele lui însă îmi păreau a aveà un înțeles deosebit. Zenon nu zise nimic. Ingâlbeni puțin și iscodind cu privirea cercetătoare chipul mâhnit al bătrânului.

Ajunserăm astfel într'o odaie mai mică.

Când lumina o încinse, zărirăm biroul acoperit cu hârtii în neregulă. De jur împrejur, pe pereți, nenumărate fotografii, din care zâmbia acelaș tânăr, plin de viață și de nădejde.

Bătrânul se oprì ca în altarul unei biserici. Se apropie de birou, privind hârțiile neatinsse de mult. Ochii lui se înrouară din nou. Un sughiț nervos îl cuprinse, și se prăvăli în fotoliul ce adăpostise atâta vreme trupul tânăr al lui Konstantinos.

* * *

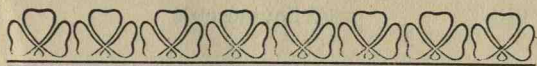
Când ieșirăm din această casă a jalei, îmi erà sufletul strâns ca într'o îmbrățișare de clește. Simțeam alături de mine bătaia aripei morței ce mă lovise cu atingerea ei aspră. Și mergeam astfel cu pasul rar, negăsind niciun cuvânt, pentru a închegà tragedia, peste care dădusem din întâmplare. Domnul Mancea părea și el adâncit în gânduri. Nu spunea nimic.

Deodată se oprì, bătându-mă peste umăr. Apoi, zâmbind și privindu-mă șiret:

— Dragă Nucule, să știi că hoțul de Zenon trăește cu Aglae.

Cuvintele astea neașteptate mă smulseră ca un vânt puternic din mâhnirea mea. Și fără să vreau, un râs sgomotos mă cutremură. Un trecător cătă îndărăt, uitându-se lung la mine... El nici n'ar fi bănuț că eră în sufletul meu.

Astfel aruncă viața pe țărmlul ei, când valuri tulburi, când spuma lor albă și nepătată...

MOARTEA LUI IOV

Erà după masă.

Iov, ^z mulțumit, privià afară la pajiștea verde și la linia îndepărtată a deșertului.

Un slujitor intră:

— Stăpâne, zise, boii tăi arau, când oamenii din Sceba s'au aruncat asupra-le spre a-i furà. Dintre slujitori eu singur am rămas cu viață.

Nici nu sfârși și un altul intră, ca o vijelie.

— O ploae năprasnică s'a lăsat, stăpâne, din văzduh cu fulgere și trăsnete, nimicindu-ți oile și păzitorii lor. Dintre dânșii singur abia putui scăpa pentru a te înștiința.

Iov voi să-l întrebe mai multe asupra nenorocirii întâmplare, când un alt vestitor intră, grăbit:

— Din deșert s'a ridicat, stăpâne, un vânt

puternic asupra casei fiului mai mare, în care ospătau toți copiii tăi. Casa s'a cutremurat din temelie și zidurile s'au prăbușit, acoperindu-i sub ruine pe toți cei dinăuntru. Eu, singur, putui fugi.

Iov tăcù o clipă, privind spre cerul liniștit și nepătruns. Apoi se ridică în picioare, își sfâșie hainele, se rase pe cap. Căzând în genunchi dinaintea Dumnezeului tare, el gemu :

— Gol am ieșit din sânul maicei mele, gol mă voi întoarce. Domnul mi-a dat, domnul mi-a luat. Fie binecuvântat numele lui!

Dar Satan, care împinsese pe Iahveh să pună la încercare pe Iov, nu erà mulțumit.

— Doamne, zise el, Iov ți-a rămas încă credincios pentru că l'ai lovit numai în bunurile lui. Lovește-l însă și în trup și vei vedea.

— Fă cu dânsul ce vei voi, răspunse Domnul. Numai nu-l ucide.

Satan plecă vesel.

Curând apoi tot trupul lui Iov se acoperi de răni. Fără nici o stare, părăsit de toți, fără adăpost, nu-i mai rămăsese decât o frântură de oală pentru a se scărpină, în cenușa în care stătea culcat.

Trei dintre bunii lui prieteni, Elifaz Temanitul, Bildad Suhitul și Tsofar Nahamatitul, auzind de nenorocirile ce-l isbiseră, veniră să-l vadă. Plânseră mai întâi, și, așezându-se lângă dânsul, nu grăiră nici o vorbă șapte zile și șapte nopți.

Apoi, Elifaz Temanitul, luând cuvântul zise:

— Adu-ți aminte, o Iov, că nici un nevinovat n'a pierit până acum. Un glas tainic îmi spune: Omul nu-i mai drept decât Dumnezeu care face rana dar o și vindecă.

Bildad Suhitul luă cuvântul:

— Dacă ești curat și fără de prihană, Dumnezeu se va deșteptă și pentru tine. El nu aruncă dela sânul lui pe omul ce trăește în nevinovăție, dar nici nu sprijine pe cei răi.

Tsofar Nahamatitul adaugă și dânsul:

— De vei alungă răutatea și nedreptatea din tine, vei putea ridică obrazul spre cer și chinurile tale ți se vor părea ca niște ape ce s'au scurs.

Impovorat de atâtea învinuiri nedrepte, Iov răspunse:

— N'am bănuit niciodată dreptatea și înțelepciunea lui Iahveh, dar nici nu mă știu

cu vre-o vină. Vă găsesec însă mângâitori su-
părăcioși.

În loc să-mi ușurați durerile, voi mi le
măriți. Domnul m'a dat nu numai pe mâna
lui Satana, ci și pe cea a voastră! Judecata
lui e nepătrunsă și mă las în voia ei.

☩ Dumnezeu rămase atunci mulțumit de sta-
tornicia și tăria lui Iov.

— Acum te cunosc, zise el, și mă căesc
de ceea ce te-am făcut să înduri.

Apoi, întorcându-se către Elifaz Temanitul:

— Iar tu și prieteni tăi ați fost nedrepti
cu Iov. Luați șapte tauri și șapte berbeci și
aduceți-mi-i ca jertfă. Iov, robul meu, se va
rugă pentru voi, și-i voi ascultă rugăciunea
de a nu va lovî după cum meritați.

* * *

Și i-a dat Dumnezeu toate avuțiile îndărăt:
patrusprezece mii de oi, șase mii de cămile,
o mie de părechi de boi și o mie de măgărițe.
Dela nevasta lui, Iov mai avu încă trei fete,
Jemina, Ketsiha și Keren-Happec, decât care
altele mai frumoase nu erau, și șapte flăcăi
voinici.

Trecuse o sută patruzeci de ani decând

Jahveh încercase răbdarea lui Iov, acum gârbovit și iubit de tot neamul lui Israel.

Bătrânul își sărbătorea ziua lui. În jur, la masă, stăteau toți fruntașii neamului, cu bărbile albe și cu frunțile senine.

Vinul curgea în pahare, iar de sus cădeau foi de trandafir.

Deodată cel mai în vârstă dintre meseni se sculă, cuvântând:

— Slăvit fii tu, cel mai drept dintre noi, o Iov, pildă grăitoare a tăriei de suflet. Cu amarnice dureri, te-a încercat Satana, și tu n'ai zis nimic: n'ai ridicat glasul împotriva înțelepciuni lui Iahveh. Ca un stejar ai rămas tare în credința ta, neclintit neturburat. Isbit în avutul, în fii și pe urmă în trupul tău, tu n'ai murmurat împotriva Dumnezeirii ci le-ai primit toate cu liniște. Virtutea ta va rămânea totdeauna o pilduire în neamul lui Israel.

Și tăcù. Toți se sculară și trecând pe dinaintea bătrânului îi sărutară dreapta ca unui părinte. Apoi, fiind noaptea târziu, fiecare ieși, îndreptându-se la căminuri.

Iov mai rămase o clipă pe gânduri. Era fericit. De ori câte ori trecea prin oraș, ti-

nerii se dădeau la o parte dinaintea lui, cu sfială; de ori câte ori vorbea, chiar cei bătrâni tăceau, punându-și mâna pe gură. Toți îl ascultau; toți i se supuneau. El slujă de ochi orbului și de picioare ologului; eră tatăl săracilor. Cuvântul îi eră așteptat ca ploaia; de râdea, toți râdeau; de eră mâhnit toți se mâhneau.

Bătrânul își duse încet pașii spre odaea de culcare. În mijloc un pat de cedru de Liban se înălța ca o arcă a alianței. Se desbrăcă, stingând policandrele. Vârându-se sub plapomă, se mai gândi încă odată la viața lui ciudată, la încercările la care fusese pus și la tăria lui de suflet.

Ca în vis, simți odată o furnicare pe picior. Întinse mâna. Furnicarea eră acum pe pulpă. O pișcătură și apoi alta. Batrânul se scărpină încet. O clipă și pe urmă nimic. Înțepătura eră acum pe piept.

Iov se sculă de aprinse lumina. Se uită pe picior, pe pulpă, pe piept: nimic, doar niște mici pete roșii. Se uită pe perină: nimic; pe plapomă: nimic. Se frecă la ochi scuturându-se ca pentru a se trezi din vis.

Apoi, crezând că i s'a părut, se culcă din nou, lăsându-se în voia dulcelui somn.

Pe când dormiă însă mai bine, o înțepătură îi străpunse brațul. Se desmetici puțin. Înțepăturile se înmulțiră, pe gât, pe obraz, pe piept, pe spate. Un dobitoc nevăzăt săriă pe dânsul, se jucă mușcându-l, strivindu-l în picioare.

— Doamne, suspină atunci bătrânul, am văzut Leviathanul, ce răspândește groaza în jurul lui. Trupul îi e acoperit cu solzi ca un scut; ochii îi sunt ca pleoapele aurorei; pe gură îi iese flacări și scânteii de foc, pe nări se risipește fum ca dintr'o oală ce fierbe. Sufierea lui ar aprinde cărbuni. Nimic nu-l poate răpune: nici sabia, nici săgeata, nici toporul. Toți fug dinaintea lui, înspăimântați. Totuși, când l'am văzut nu m'am îngrozit așa, ca la năvala acestui dobitoc ce se alungă pe trupu-mi, frământându-l cu mii de guri otrăvitoare și cu mii de picioare.

Abiă zise, și o înțepătură și mai puternică pe braț îl făcù să sară. Aprinse din nou policandrul. Privi cu deamănuntul: nimic. Înfuriat, bătrânul aruncă atunci la pământ perinile, plapoma, întreg așternutul în-

tr'o movilă mare, albă. Dușmanul nu se vede. Își aruncă și cămașă. Nimic. Apoi gol, Iov se culcă din nou pe lemnul tare al patului de cedru de Liban...

N'apucă să închidă ochii, și dușmanul nevăzut veni, înarmat până în dinți ca o întreagă trupă de hopliți, lovindu-l, isbindu-l într'o săritură nebună dela creștet și până la talpa picioarelor, întorcându-se din nou pe unde a mai fost.

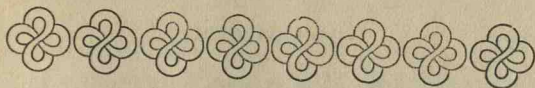
Bătrânul își zdrobi oasele, luptându-se. Dușmanul erà atât de dibaciu, încât când îl cătă pe mână, el erà pe picior. Sdrobit de durere și de înverșunare, cu lacrămile în ochi, Iov ridică brațele în sus cuvântând:

— Doamne, mi-ai luat averile, mi-ai luat copii, m'ai aruncat pe drumuri cu trupul însângerat și acoperit de răni. Ai depărtat dela mine pe prieteni. M'ai lăsat singur în cenușă. Și, cu toate că nu mă știam vinovat cu nimic, n'am cârtit împotriva ta; nu m'am ridicat împotriva înțelepciunei tale. Te-am crezut drept, și n'am desnădăjduit. Acum nu mai pot răbdà. Ești nemilos și nedrept cu cei nevinovați. Nu mi-am blestemat atunci viața, dar o fac acum. Mai bine ar fi pierit

ziua în care m'am născut! Blestemată fie: întunece-se soarele pe cer de oricâteori va veni! La ce m'am mai născut din sânul maicei mele dacă m'ai osândit să mă chinuesc astfel, o Iahveh, zeu al nedreptății!..

* * *

Și pe când Iov se jăliă, blestemându-și viața și îndoindu-se de Iahveh, Satan zâmbiă... Căci născocise, în sfârșit, acel mic dobitoc, pe care ni l'a lăsat apoi ca pedeapsă a frumoaselor nopți de vară. Iar Iahveh, văzându-se învins, trimise un înger de ridică suflarea vieții bătrânului Iov, ce se lepădase de dânsul după atâtea ani de credință...

MĂRTURISIREA

Ea, 23 ani, plăpândă, figură dulce, fără voință, e din acelea ce nu trăesc decât ca să sufere.

El, 35 ani, înalt, viguros. E ceva într'insul aspru și stăpânitor. Trebuie să fie aprig la mânie. Amândoi oameni din popor.

Doctorul, oarecare.

Scena se petrece într'o odaie modestă. *Ea* e în pat, învelită bine; abia i se zărește fața. La căpătâiu. *El* și *Doctorul*.

Doctorul, (după ce a examinat-o îndelung, o acopere). Nu e nimic... O să treacă. Trebuie să stai liniștită...

El. Inchide ochii, Lili, și nu mișcă! Fii cuminte.

Ea (ca în somn). Nu mișc. O să adorm.

Doctorul (încet). E nevasta dumitale?

El. Da (încurecat). Adică, nu. Tot o să se știe. Nu e nevasta mea. Suntem împreună de trei ani și am de gând s'o iau.

Doctorul. Povestește-mi cum s'a întâmplat.

El (încurecat). A căzut pe fereastră... uite, pe fereastra aceea. Am vrut s'o țiu... prea târziu! Mi-a scăpat dintre mâini... Jos sunt pietre. S'a rănit; trebuie să sufere îngrozitor.

Ea (deschizând din nou ochii). Nu sufăr, Culai...

El. Închide ochii, Lili.

Ea (dulce) Ii închid... iaca îi închid... Dar spune-mi mai întâiu: mă iubești?

El. Te iubesc.

Ea. Și mă erți?

El (sărutând-o pe frunte). Te iert. Acum închide ochii.

Ea. Te-ascult. Ce fericită sunt, Culai, c'ai uitat totul! Nu-i așa c'ai uitat totul?

El. Taci, pușorule.

Ea. Iaca tac. Am adormit (închide ochii din nou).

Doctorul. Și cum a căzut?

El. A căzut pe fereastră...

Doctorul. Știi că nu pare... Nu cade cineva așa de ușor pe fereastră...

El. Pentru ce nu pare?

Doctorul. Ce vorbiă de iertare? a făcut ceva? Dacă a făcut ceva, trebuie sesă fi aruncat singură.

El. A căzut; voia să prindă un stor, s'a urcat în picioare și a lunecat.

Doctorul. Greu de crezut! E drept că nu-i treaba mea, dar tot o să se hotărască la cercetare. Mai bine spune adevărul dela început.

El. L'am spus.

Ea (deschizând ochii, se uită la dânsul ca un câne bătut). Spune-i, Culai, cum a fost...

El. Lili! De ce nu dormi? Facem sgomot? Vrei să plecăm?

Ea (blând) Uite, doctore, cum a fost: m'am aruncat eu singură... N'am știut ce fac; m'a apucat o nebunie și m'am aruncat jos.

Doctorul. Bănuiam.

Ea. Spune, doctore, o să scap?

Doctorul. O să scapi.

Ea. O să mai trăesc? Zi, doctore, că o să mai trăesc!

Doctorul. Ai să trăești. Săritura a fost pri-mejdioasă, dar nu ți s'a frânt nimic. Ai să te alegi numai cu spaima și câteva săptămâni de ședere în pat.

Ea. Spui adevărul, doctore?

Doctorul. Adevărul.

Ea (luminată), Cât bine îmi [faci, doctore! Eu credeam c'am să mor. Incepusem să și mor de frică... Ce dulce e să trăești!...

Doctorul. Dar ca să trăești, trebuie să ascuți de mine. Stai liniștită și adormi. Nu vorbi.

Ea. Nu mai vorbesc. Dar nu plecați de

lângă mine. Stai, doctore. Altfel n'o să pot adormi (începe să închidă ochii)...

Doctorul. Iacă stau. (După câțva timp către *El*). Așă dar s'a aruncat... Pentru ce nu vrei să spui?... Credeai că n'o să se știe?

El. Da.

Doctorul. Și pentru ce s'a aruncat? Nu-mi ascunde nimic... Înțelegi, tot o să se știe. Mai bine povestește totul cum a fost, ca să nu fii bănuț de nimic... V'ați certat?

El. Nu.

Ea (deschide ochii). Spune-i Culai! Eu sunt vinovată, doctore... L'am înșelat, și cum îmi era frică, m'am aruncat pe fereastră, neștiind ce fac...

Doctorul (îi închide ochii). Nu ți-am spus să nu mai vorbești? Dacă vorbești și te miști să știi că nu scapi. Cum nu-i fi ascultătoare, nu mai răspund de nimic.

Ea. Iartă-mă, doctore. Voiam să-l ajut pe Culai să spue adevărul. Dar, dacă-mi făgăduiești c'o să trăesc, nu mai mișc.

Doctorul. Iți făgăduesc.

Ea. Nu mai zic nimic, dar stați lângă mine (începe să închidă ochii).

(câteva clipe)

Doctorul (șoptind). Ai prins'o? Spune cum a fost... N'ascunde nimic...

El. De prins, n'am prins'o, dar ea și cum ași fi prins'o... Am găsit într'un ungher un bilețel al unuia... Numele! nu-i nevoie... Ii dădeà o întâlnire pe a doua zi... Lili erà în odaia de alături. Am chemat-o și i-am arătat bilețelul. Când l'a văzut a îngălbenit și a început să tremure din tot corpul... N'apucasem să-i zic ceva, când o văzui alergând. Nu știam unde; mă duc după dânsa. Fereastra erà deschisă; într'o clipă se și aruncase în uliță.

Ea (ca în somn). Așa-i doctore... Am fost o nebună; m'am aruncat de spaimă.

Doctorul. Psst! (*Ea* iar închide ochii).

El. Așa s'a întâmplat...

Doctorul. Și de ce s'a speriat atât de grozav? S'a temut să n'o bați?

El. Doctore!

Doctorul. Altminteri, de ce?

El. Nici eu nu știu! Singură spune c'a fost o nebunie de care nu-și dă seama.

Doctorul. Ai mai prins-o vreodată?

El. Niciodată. Trăiam bine; nu ne certam.

Doctorul. N'ai bătut-o niciodată?

El. O, nu!

Doctorul. Nu ești cam iute din fire?

El (încurecat). Sunt, nu pot zice nu, dar n'are a face. N'am atins-o niciodată.

Ea (privindu-l cu sficiune). Așa-i, doctore, nu m'a bătut niciodată... Culai eră așa de bun cu mine!

Doctorul. Psst! Să numai vorbim nici noi...

(După o jumătate de ceas... *Doctorul* și *El* stau tăcuți la căpătâiu. — *Ea* stă liniștită cu respirația lină și ritmică, doarme...)

El (șoptind). Lili! Lilica!... Nu răspunde-

Doctorul. Doarme.

El. Lili!... Doarme...

Doctorul. N'o turbură.

(Toată scena se petrece în șoapte).

El. Doctore, spune-mi adevărul!

Doctorul. Ce?

El. O să scape?

Doctorul (nehotărît). Cred c'o scape... Nu văd pentru ce nu... Lucrul nu-i ușor, dar îngrijită bine... înțelegi...

El. Nu vrei să-mi spui! Spune-mi hotărît, doctore! Pentru ce ocolești?

Doctorul. Iți spun că da... cred că da.

El. Ascultă, doctore, sunt bărbat în toată firea... Știu sta cu fruntea în sus și nu-mi

pasă de moarte. Dacă aş fi chiar eu bolnav, ți-ași cere să-mi spui adevărul, tot adevărul... Uite, nu-mi tăinuî nimic! Ei îi puteai spune orice, dar mie nu. Numai adevărul! Și apoi trebuie să știu ce să fac, să-i înștiințez părinții care sunt departe?

Doctorul (repede). Înștiințează-i.

El. Am înțeles! (apucându-l de mână). Nu scapă?

Doctorul. N'am zis asta.

El. Nu scapă? Nu-i așa? O să moară? Telegrafiez la părinți.

Doctorul (văzându-l destul de liniștit) Așa-i. Nu scapă... Telegrafiază.

El. Bănuiam.

Doctorul. Pare că n'are nimic și cu toate astea, totul înăuntru e frânt; organele sunt toate atinse... Durerea o să vie mai târziu, și apoi peste câteva zile...

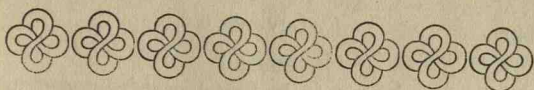
El. Moartea sigură?

Doctorul. Sigură.

Ea (care se făcuse înadins că doarme, se ridică deodată galbenă și cu ochii amenințători). A! O să mor! M'ai mințit, doctore. M'ai înșelat, m'ai înșelat. O să mor? Și eu care credeam c'o să trăesc! (uitându-se crunt la *El*) A, și tu ai să

trăești! Ce-ți pasă!... Să nu crezi c'o să scapi așa, c'o minciună... Nu, nu-i adevărat, doctore!... Nimic din ce ți-am spus nu-i adevărat... Nu eu m'am aruncat pe fereastră... Nu! Nu! Acum nu'mi mai e frică de tine! Pot spune adevărul: *El* m'a aruncat! Trei ani de zile m'a chinuit și m'a bătut... S'a purtat ca o fiară cu mine... Mă încuiă în casă și plecà... De aceia l'am înșelat... căci nu-l mai iubeam! La început l'am iubit... dar pe urmă nu... Frica numai mă ținea... Și când a găsit bilețelul, s'a înfuriat grozav. Erà grozav la mânie. M'a luat de mijloc și fără să-mi zică o vorbă, m'a aruncat pe fereastră... Cât credeam c'o să scap cu viață, n'am vrut s'o spun, căci îmi erà frică de dânsul. M'ar fi ucis în bătae (isbucnind în lacrimi). Așa, acum o să mor!... nu-mi mai pasă de tine, Culai... Și nu te iert, pentru cei trei ani cât m'ai chinuit... Adineoare, când ți-am cerut iertare, tu m'ai iertat: m'ai iertat pentru că m'ai ucis! Eu însă nu ți-o iert! (cade zdrobită între perini).

HUHUREZUL

Departe, departe, într'o duminică pururi verde, erà sălaşul fericit al paserilor pământului.

Prin iarbă săltau presurile voioase că n'au a se teme de vânător; pe ramuri păunii își întindeau coada lor cu atâți ochi luminoși; papagalii străluceau la soare; mierloii șuierau bucuroși; ciocănitorele loviau în scorburi; canarii cântau; colibrii se răsătau în tremurarea razelor... Pretutendeni unde ți-ai fi întors privirea, vedeai numai aripi întinse, sclipind de mii de colori; pretutendeni unde ți-ai fi întors urechea, auzai numai șoapte dulci, tremurări de glasuri, valuri de armonii, ce se ridicau la înălțimi amețitoare pentru a se coborî apoi într'o ciripire potolită.

Și în această lume de paseri vesele și șgomoase, cu pene frumoase și cu glas melodios, trăia și o pasere urâtă și tăcută. Nimeni n'o cunoștea; nimeni nu știa nici de unde vine, nici cum o cheamă... Sbură totdeauna singură

de pe un ram pe altul, și cu deosebire noaptea, când toate celelalte paseri erau culcate.

Ai fi zis că poartă în suflet o jale nemărginită care i-a răpit graiul și o împiedică să împărtășească veselia obștească. Dar, cu toate că tăcea, cu toate că erà urită și necântătoare, în adâncul inimii rostogolia gânduri trufașe...

Trecând pe lângă un păun, îi strigă:

— Ce coadă lungă și fără nici un rost! La ce bun atâtea pene răsfirate, de pe care te privesc mii de ochi bănuitori? Și, apoi, ce glas! Cum poate firea îngădui un astfel de țipăt supărător?

Pe un ram, un papagal își dișterneà po-doaba aripelor sale, cingulindu-se drăgăstos la soare, chemându-se singur: *Coco! Coco!*

Paserea îi zise, privindu-l de sus:

— Spune-ți lecția învățată pe de rost, *Coco!* Pe aripă pune-ți încă o coloare și mai bătătoare la ochi pentru a plăcea celor ce se desfată cu lucrurile pestrice.

Un colibri, micuț și împodobit ca de sărbătoare, îi strigă voios de pe o frunză:

— Oprește-ți sborul, să împărțim un viermuleț.

Paserea îl privi ațintit făcându-și ochii mici:

— Nu te văd, îi zise.

Auzind un canar, desfășurându-și meșteșugitul lui cântec, paserea murmură:

— Cine e și smintitul ăsta galben, ce se bate în piept, rugându-se de toți zcii?

Nimic nu-i plăcea. Totul i se părea urât și mai prejos de dânsa.

...Dar ori cât de trufașă eră, într'un amurg de soare, o jale mare o cuprinse, gândindu-se la soarta ei. Se văzù singură pe lume, ținută departe de orice bucurie, ca de un blestem, ocolită de toți, neputincioasă de a trăi laolaltă cu celelalte paseri; se văzù urită și fără glas, dar și mai mult, se văzù lipsită de darul de a se bucura de frumusețea și de cântecul celorlalte paseri. Adâncul sufletului i se deșvelì ca printr'o minune și în loc de trufie găsi marea ciudă de a nu fi și ea ca întreg neamul paserilor. Înțelese astfel că, dacă nimic nu-i place, nu înseamnă că e deasupra tuturor, ci dimpotrivă... Și atunci un gând de moarte, de moarte de bună voe, se abătù asupra paserii.

...Dar ce glas se aude? cine plânge atât de duios? De ce fior tresare întreaga pădure?

Stau paserile toate și ascultă, pătrunse de o tăcere sfântă... Cântă privighetoarea. Intâiu mai încet, apoi mai repede și tot mai repede, ea aruncă notele ei sonore, plângerea inimii sale, poemul dureros al tuturor dragostelor nenorocite, al dragostelor înșelate, al dragostelor călcate în picioare... Cade armonia versului său în valuri grăbite, în cascade sgomotoase, de răsună depărtările.

Și deodată cântecul se frânse. Cântărețul își curmă plânsul lui maestru. Deși tăcuse, paserile ascultau încă: dumbrava nu răsuflă, pentru a putea auzi și mai bine; totul eră adâncit într'o tainică visare.

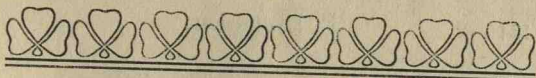
...Numai paserea cea tăcută și urită, se simți chemată la vieață... Invidia îi răscoli din nou sufletul; minunatul glas al privighetorii i se părù un sgomot fără înțeles, pe care ea îl putea întuneca.

Se umflă în pene și sburând, scoase atunci din încordarea tuturor puterilor cel dintâiu cântec al ei:

— Hu-hu! Hu-hu-hu! Hu-hu-hu!

Dumbrava răsună jalnic, dar pasărilor n'auziră nimic. Ele stăruiau să asculte cântecul privighetorii...

AMFORA

Pe unele morminte ale vechei Elade un fermecător tânăr de marmoră acopere cu mâinele o amforă, în care e desigur taina vieții de dincolo, păzind-o cu scumpătate de privirile cercetătoare ale celor ce n'au trecut încă pragul isbăvitor.

Această amforă acoperită nu-mi înfățișează numai grija firii de a ascunde tainele morții, ci îmi arată și cum trebuie să fie viața noastră sufletească: — o amforă purtătoare de taine.

* * *

Ne trebuie o viață lăuntrică.

În afară de ceea ce împărțim cu alții, în afară de ceea ce semănăm cu cărnice, — vorbe și fapte —, în afară de viața aceasta bătută

de toate tălazarile unei mări pururi neliniștite, ne trebuie un port sigur, cu apele potolite și scăzute, și acest port nu poate fi decât în noi.

Dacă liniștea nu ne e în suflet, nu vom găsi-o nicăeri, nici în vorbele bune ale prietenului, nici în brațele calde ale prietenei, nici în țări depărtate: *nos fugere non possumus*. Nu putem fugi de noi înșine; umbra noastră ne urmărește ca o Eumenidă, binefăcătoare sau răufăcătoare, după cum o împăcăm sau o nemulțumim.

Și, fiindcă nu avem cum scăpa de noi, mai bine să ne căutăm singuri, pentru a ne putea bucura, când ne găsim. Să orânduim în grădina sufletului nostru un loc adăpostit și umbros, în care nimeni n'a pătruns, o iarbă verde, pe care nimeni n'a bătătorit-o, și niște pomi din al căror rod nimeni n'a gustat...

Nu tot ce simțim trebuie să fie în vădirea tuturor; scuturând din florile inimii noastre atât cât ne cere solidaritatea omenească, să mai păstrăm din ele și pentru ceasul cel de taină, când tot ce e *altceva* ni se șterge din minte, lăsându-ne singuri ca pe țarmul pustiu al unei mări fără hotare.

Pe aceste flori să le păzim cu îngrijire de adierile vântului din afară sau de atâtea mâini ce se întind să le smulgă; pe aceste flori să le stropim cu roua celor mai bune lacrimi, apropiindu-ne de dânsesele cu sficiune cucernică spre a le sorbi mireasma, pe care nimeni altul n'a mai încercat-o. Nu e plăcere mai îmbătătoare în această lume, unde totul e al tuturor, decât acea pe care nimeni n'a mai împărtășit-o, care e numai a noastră.

Să avem deci în suflet și o urnă peste care stau două mâni ce-i acopere taina, după cum zeul Thanatos păzește tainele lumii din care nu ne vine nici un răsunet.

* * *

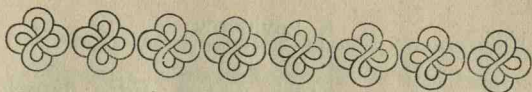
Și să ne gândim apoi că tot ceea ce a fost spus nu poate să nu mai fie spus, că o cugetare îndată ce s'a prefăcut în rostire, nu mai e a noastră, ci a tuturor, pierzând-o pentru veșnicia timpurilor, și atunci vom înțelege cât trebuie să fim de scumpi în risipirea simțirilor noastre la toate vânturile pământului.

Am spus o vorbă, am rostit o părere sau un fior pe care l-am avut, și ceea ce am făcut, am făcut-o pentru *totdeauna*. Nu e fer roșu,

nu e parfum de Arabia care să poată nimicî o vorbă scăpată din urna tainelor. Ca și la lady Macbeth, pata rămâne pe vecie; de s'ar pune toate furtunele mărilor s'o gonească, ea nu s'ar urnî din loc, ci ar sta nestrămutată, spre a vesti generațiilor viitoare că e încă.

Lăsându-ne simțirile în voia vânturilor, suntem ca un copac ce 'și scutură frunzele, iar sufletul, o amforă plină de miresme prețioase, pe care am uita-o însă descoperită.

CETATEA MORTII

... Stând singur dinaintea *Apoteozei Veneției* a lui Paolo Veronese din Palatul Dogilor, Zeița părù că se mișcă de pe zid, începând a cuvânta astfel:

— O nedumerire te apasă... Rătăcești pe căile mișcătoare dar pustii ale cetății, voind să-i prinzi sufletul. Căci cetățile au o viață și un suflet: unele plâng, altele râd; unele pășesc înainte cu ochii ațintiți spre ziua de mâine, vesele că trăiesc, deschise la toate înnoirile, a căror răsufare puternică se risipește în fumul coșurilor de fabrică, a căror viață se vădește în năvala gloatei spre fericire, pe când altele ațipesc, cu privirea stinsă și îndreptată spre slava trecutului șters pentru totdeauna. Sunt cetăți ce te îndeamnă la viață, la desfătare, precum sunt altele ce te

acopere de o adâncă tristeță. Intre dânsule cauți locul Veneției. Ți se pare că l-ai găsit. Nu. Te înșeli.

Crezi că Veneția e cetatea tăcerii, a jalei, a morții, a iubirii — nu a iubirii biruitoare și sgomotoase, ci a iubirii sfoase ce începe, înconjurându-se de liniște și de taină, ce vrea să fie ferită de atâtea priviri întrebătoare, a iubirii, care, spre a-și câștiga dreptul la viață are nevoie să se învăluiască de melancolie și duioșie, îmbinând într'o frățească unire viața și cu moartea, pentru a ne silî să iertăm izbucnirea uneia prin icoana apropiată a ce-leilalte.

Crezi că Veneția e cetatea gondolelor negre — păsări de noapte cu aripa fulgerată ce s'au abătut peste apa adormită a canalelor, plutind în loc să sboare.

Crezi că Veneția e cetatea obosiților vieții ce fug de sgomotul și de plăcerile lumii, nădăjduind că se vor uita pe ei înșiși, pe când alții îi vor fi uitat, fugind de toate, fără să fugă și de dânsii... umbre triste ce așteaptă ca laguna moartă să se prefacă în apa Letei.

Nu.

Veneția nu-i cetatea tăcerii, a palizilor îndrăgostiți, a obosiților vieții — nu-i cetatea uitării și a morții... Desfășurarea vremilor o arată altminteri, ca pe o minune ieșită din încordarea voinței omenești, păstrată prin aceiaș încordare, ca pe o cetate falnică, aprigă de putere și de câștig, doritoare de *viață*, și nu de viața în ce are ea mai înalt, mai ideal și mai străveziu, ci de viața în răsfârngerile cele mai joase, în plăcerile mâncării și ale voluptății, în deslănțuirea patimilor, în toate bunătățile pe care le aduce banul, în toate îndestulările simțurilor.

Venețienii au fost niște soli ai vieții dionisiace. Din apa moartă și-au durat cetatea lor; s'au întins apoi, întărindu-și puterea peste Bergam, Brescia, Verona, Vicența Padova; corăbiile lor au dus leul lui San-Marco, în Zara și în Zante, în Corfu și în Patras, în Nauplia și în Cornit, în Creta și în Cipru, în Dardanele ca și în Marea Neagră... Și nu din zadarnică dorința a slavei, a puterii pentru putere. Nu. Sângele venețian n'a curs decât din lăcomia banului... Răsboaile lor n'au fost pentru vre-o credință sau dintr'un imbold de civilizare, ci din dorința câștigului cu-

prinzător de bun trai înflorit și de desfătare... O clipă de vitejie poate aduce după sine o lungă viață de belșug. Pentru acest belșug așteptat și-au vărsat adese sângele: nu pentru slavă, nici pentru cruce, nici pentru vre-o idee... De nu vedeau câștigul, ocoliau mai bine războiul. În 1421, când Florența ceruse ajutorul Veneției împotriva Milanului năvălitor, tânărul procurator Francesco Foscari eră pentru război. Dar cumpătatul doge Mocenigo vegheà! Prin gura lui vorbià întreaga Veneție: „Venițienilor, le zise el, aveți un prinț virtuos și meritos, care v'a păstrat o pace atât de rodnică încât voi sunteți singurii ce străbateți nesupărați mările și uscatul, fiind isvorul tuturor mărfurilor pe care le împraștiați peste tot pământul. Lumea vă iubește și vă vede cu plăcere. Aurul întregului glob vine în Republica voastră. Veți fi fericiți cât timp va trăi prințul și va stăruì în această politică. Italia e adâncită în răsboaie și în foc, ca și toată Franța, Spania, Catalonia, Anglia, Persia, Rusia și Ungaria.

De aceia nu mă voi depărtà niciodată dela această hotărîre; vă sfătuesc să rămânem în

pace și să dăm Florentinilor acelaș răspuns ca și cel de anul trecut“.

Și dogele izbândi. Veneția nu se mișcă. Pacea și prosperitatea o ispiteau mai mult.

Nu știu dacă sufletul unui neam se resfrânge prin operele artiștilor lui, prin scriitori, prin pictori. Poate că da.

Privește atunci cum pictorii noștri cei mai mari și-au plăsmuit Veneția. Privește chipul pe care mi l-a dat nemuritorul Paolo Veronese: Sunt fecioara palidă a tuturor oboșiților; am oare ochii cerniți? sunt visătoare? sunt tristă? Nu Sângele repede îmi îmbujorează obrazul; sânul îmi crește de viață și de plăcerea apropiată... Sunt o adevărată Veneră, cu zâmbetul pe buze, izbăvitoare, sol al iubirii pe pământ, măreață, ce nu înșeală așteptările nimănui... In jurul meu stau nimfele lagunelor despoiate, zeițe ale plăcerii; iar lângă mine Mercur, încheagă icoana bogăției noastre culeasă de pe toate cărările mișcătoare ale mărilor îndepărtate.

Unde vezi deci idealul? unde vezi poezia? unde vezi tristeța și sentimentalismul pe care îl căutați cu toți în apele mele?... Veneția, oraș al morții! E știut. Din cele patru văz-

duhuri vin lungile prohoduri ale iubitorilor de durere, de liniște, de poezie bolnăvicioasă. Toți se apleacă în unda mea pentru a-mi simți mai de aproape bătaia înceată a inimii, pentru a-mi sorbi suflarea ostenită. Și cred că au făcut-o; și cred că mi-au găsit sufletul înconjurat în văluri de jale, fără să bănuiască că e numai o arătare îndărătul căreia se ascunde adevăratul suflet al Veneției, suflet de pasere de pradă al unui Morosini ce căută să se îmbogățească pe ruinile patriei, suflet de plăcere, suflet de curtezană ce se străvede până și în madonele lui Giovanni Bellini.

Acesta e sufletul Veneției și nu altul.

Și Zeița lui Paolo Veronese tăcù.

Ieșii atunci din Palatul Dogilor gânditor. Străbătui piața San-Marco trandafirie sub cununa amurgului; mă urcai într'o gondolă și mă lăsaî dus dealungul canalelor înguste deasupra cărora atârnav casele îngrămădite. Nu asfințise încă și pe canale erà noapte. Tăcere. Din când în când câte un strigăt răgușit. Treceau gondolele ca niște sicrie negre Și ce jale de jur împrejur!

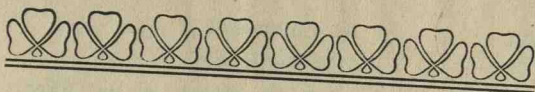
— Nu, mi-am zis, Venețienii au putut să

nu aibă alt ideal decât banul, vitejia lor a putut să nu aibă alt ideal decât goana după câștig, sufletul lor a putut să nu înțeleagă farmecul bolnav al acestor ape verzi, și, negustori îmbogățiți, ei au putut să se arunce într'o viață de plăceri și de orgii al căror răsunet ne vine din povestirile bătrânilor cronicari, dar aceste sunt lucruri de mult! Fusul vremilor s'a răsucit. Bogățiile mărilor a luat alte căi; nenorocirile s'au abătut peste cetatea apelor; desfrâul a moleșit cea din urmă vlagă a sufletelor. Pasărea morții s'a lăsat asupra lagunelor. Marmura palatelor a îngălbenit; părăgînirea s'a încuibat pretutindeni. Și în locul unui Babilon de lumini și de petreceri, Veneția e acum un palat ruinat, cu geamurile sparte, în care vântul șueră a moarte, un palat locuit de stafii și de lilieci ce fâlfâie din aripi.

...Veniți deci fecioare ale Albionului și ale îndepărtatei Thule, blânde fecioare chinuite de un gol sufletesc timpuriu, mânate de un dor tainic, obosite înainte de vreme, veniți suflete stinghere, suflete nemângâiate ce nu căutați însă mângâierea, ci din potrivă voluptatea durerii, a tăcerii, a singurătății, ve-

niți, în această necropolă a unei slave trecute, căci dacă aici ardeà odinioară torța desfătărilor, flacăra lor s'a stins. Veneția e acum cetatea morții, și de aceea, poate, o veți iubi și mai mult!

ISVORUL ȘI NOURUL

Din luminișul unei păduri ieșîa un isvor limpede, strecurându-se printre ierburi și flori. Undele îi străluceau în tremurarea razelor soarelui de ai fi crezut că-i un pârâiaș de argint topit.

Isvorul lunecă încet în albia lui moale; mergea nepăsător și visător ca un poet, în care tresare răsunetul unei inspirații îndepărtate.

††† Câteodată se înfrână în mers, se înălță din matcă spre a sărută un stânjinel sau o rujă; apoi cădeă iar, de nu i se mai auzîa suflarea.

Eră fericit.

Mireasma florilor îmbalsamă aerul; seninul cerului se răsfrângea în undele lui limpezi și când sosiă noaptea tot aurul stelelor tremură în argintul apei.

O fată nespus de frumoasă și un flăcău veneau pe 'nserate, ținându-se de mijloc, și privind-se ochi în ochi. Apoi, în vreme ce flăcăul mergea să culeagă romanite sălbatice, sulcină, lumânărele, sânziene și gălbinele, fata stătea lângă părau, jucându-și degetele trandafirii în undele lui reci, îndrăgindu-și chipul ca într'o oglindă întinsă. Când făcliile cerului începeau să se aprindă, cei doi iubiți culcați pe un pat de flori, își spuneau, sărutându-se poemul veșnic al dragostei lor.

Părau i își ținea atunci suflarea ca să-l asculte mai bine, și să-i soarbă tot farmecul. Și adâncul i se înfiora de plăcere.

* * *

Eră fericit, dar nu 'ntotdeauna.

Dinspre miazănoapte se ivia din când în când o pată neagră, dintru'ntâiu mai mică, dar apoi din ce în ce mai mare și mai amenințătoare.

Un nour întunecă văzduhul. Paserile, ce până atunci se alungaseră voioase, se ascundeau deodată. Ploaia începea să cadă în ropot de picături repezi; îndrăgostiții se îndepărtau în grabă; florile se tupilau la pământ sub

bătaia apei; isvorul se umflă, aruncându-și cu sgomot undele tulburi...

Și după ce nourul se ducea, trebuia să treacă zile întregi pentru ca iarba să se usuce, pentru ca pasărilor să cânte și pentru ca îndrăgostiții să se întoarcă la locul tainei lor.

— Nour dușman, îi zise odată isvorul, pentru ce-ți porți mânia pe deasupra mea? Cu ce ți-am greșit, de-mi sperii cu atâta vrăsmășie cântăreții înaripați, de-mi dobori florile, de-mi alungi îndrăgostiții? Nu ți se strânge inima dinaintea jalei pe care o cerni deasupra întregii poiene? Nour călător, ascultă-mi ruga, abătându-ți drumul pe aiurea; nu tulbură fericirea undelor mele.

Nourul îl auzi, dar nu răspunse.

Hotărât, el trecu pe alături, stropind alte păduri și alte poiene, lăsând liniștit isvorul nostru.

*

Zilele erau acum însorite, iar nopțile înstelate.

Poiana răsună de cântecul priveghitorilor și al îndrăgostiților, ce veniau în fiecare seară.

Isvorul nu mai putea de bucurie; el își

lunecă apa tot mai încet ca și cum ar fi voit să se pătrundă și mai mult de farmecul de prin prejur, de scârțâitul greierilor, de șoaptele iubiților, de cântecul pasărilor. Zilele senine se strecurau unele după altele, netulburate. Soarele își vărsă căldura ca o vatră de jăratec.

Și au trecut săptămâni și luni, și soarele eră tot mai aprins. Poiana începù să se usuce, florile să se vestejească, isvorul să se împuțineze. Apele îi scădeau, văzând cu ochii. Ajunsese numai o suflare.

Indrăgostiții nu mai veniau; paserile se ascuseseră în adâncurile răcoroase ale pădurii; florile se veștejiseră de mult.

Isvorul secă. Cea din urmă picătură de apă pieri, privind cu durere spre nourul îndepărtat:

— Nour, nour, unde ești? Pentruce nu vîi și deasupra mea, să-mi dai viață?

Nourul auzi plângerea isvorului, dar se îndepărtă și mai mult...

VERIFICAT
2007

TABLA DE MATERII

	<u>Pag.</u>
Suflete de copii	3
Doi prieteni	13
Homer travestit	29
Intr'o zi de curse	75
Povestea lui Coco	89
Hoțul de Zenon!	107
Moartea lui Iov	121
Mărturisirea	131
Huhurezul	139
Amfora	143
Cetatea morții	147
Isvorul și nourul	155

VERIFICAT
1987

VERIFICAT
2017